

KREATÍV NÖVEKEDÉS – SZAKPOLITIKAI AJÁNLÁSOK

Jelentés

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ	3
1. ÖSSZEFOGLALÓ ÉSZREVÉTELEK ÉS AJÁNLÁSOK	4
2. A KULTURÁLIS ÉS KREATÍV IPARÁGAK FEJLESZTÉSE ÉS AZ EU 2020	7
2.1. A kulturális és kreatív iparágak jelentősége Európa számára	7
2.2. Egy Európai Kreatív Növekedési Stratégia felé?	8
2.3. A kreatívabb Európa elősegítését érintő jövőbeli kihívások	9
2.3.1. Stratégiai szintű kihívások	10
2.3.2. Az EU regionális politikájával kapcsolatos kihívások	10
2.3.3. A KKI-k támogatási mechanizmusával kapcsolatos kihívások	11
3. A KREATÍV NÖVEKEDÉS PROJEKT	13
3.1. A regionális felmérés eredménye – A kreativitás mindenütt számít	13
3.2. A munkacsoportok és a kísérleti projektek eredményei	14
3.2.1. Hozzájárás a finanszírozási forrásokhoz	14
3.3.2. Inkubátor létesítmények	17
3.3.3. Az oktatás, kutatás és ipar kapcsolatai	17
3.3.4. Üzleti hálózatok a kreatív iparágakban	21
3.3.5. A Kreatív Növekedés kísérleti projektjei	23
4. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS SZAKPOLITIKAI AJÁNLÁSOK	25
4.1. A Kreatív Növekedés megállapításai	25
4.2. Ajánlások az EU szakpolitikai döntéshozói számára	27
4.3. Javaslatok a kulturális és kreatív iparág fejlesztésre az EU régióiban és városaiban	30
MELLÉKLETEK	35

Előszó

Európa gazdasági és társadalmi fejlődését tekintve elmondhatjuk, hogy a közelmúltban az egyetlen állandó dolog a változás volt. Az 1990-es évek vége óta a termelőipari munkahelyek fele megszűnt. Ez azt mutatja, hogy gazdaságunk a hagyományos tömegtermelésből egy tudás-alapú gazdasággá alakul át, amely egyre jobban támaszkodik a szolgáltatásokra és a csúcsteljesítményű alkotásokra, amelyek a fragmentáltabb fogyasztói ízlést is kielégítik. Ugyanakkor a kulturális és kreatív iparágak társadalmi és gazdasági súlya is folyamatosan nőtt. A művészetek, csakúgy mint a különféle kreatív alágazatok jelentős fejlődést és munkahelyeket teremtenek (megközelítőleg 5 millió munkahelyet az EU-ban¹) és hozzájárulnak a fenntartható gazdasági fejlődéshez minden tagállamban. A kreatív szektor vállalatai a megújulás és innováció alapvető fontosságú hajtóerői: minden iparág szervezetei kreatív tőkét alkalmaznak a felhasználó-központú termékek és szolgáltatások fejlesztésére, olyan gazdaságban, amely egyre együttműködőbb, digitális hálózatokkal ellátott és egyben erősen arra összpontosított, hogy a végfelhasználók igényeit kielégítse az értelem és az önmegvalósítás terén.

Következésképpen, a kulturális és kreatív iparágak fejlesztése a szakpolitikai döntéshozatal margójáról számos kormány stratégiai napirendjének csúcsára került, európai, nemzeti és regionális szinteken egyaránt.

Tekintettel Európa sokféleségére nem meglepő, hogy a kulturális és kreatív iparágak fejlesztésének intenzitása és módszerei országonként és régióként változnak. A közigazgatásnak és a fejlesztési szervezeteknek tehát nagymértékben hasznukra válik, ha tapasztalatot cserélnek arról, hogyan lehet a kreativitást legmegfelelőbben támogatni. Az elmúlt 2 ½ év során, ez volt a Kreatív Növekedés projekt középpontjában, amely 11 regionális partnert tömörít 9 európai uniós tagállamból, és az INTERREG IV C program társfinanszírozásában valósul meg. A projekt célkitűzési között szerepelt a kulturális és kreatív iparágak feltérképezése a régiókban, az ágazat üzleti támogatási stratégiáinak összehasonlítása, bevált gyakorlatok keresése ebben a tekintetben, valamint tapasztalatcsere és tanulás a partnerektől. Ezen túlmenően, új, minden szinten megvalósítandó növekedési politikákra tettek javaslatot².

A Kreatív Növekedés projekt minden résztvevőnek jelentős előnyöket biztosított, és az eredmények remélhetően további európai uniós szintű szakpolitikai vitákat generálnak majd. A kormányok és fejlesztési ügynökségek eddig leginkább arra koncentráltak, hogy a kulturális és kreatív iparágak gazdasági hatásait mérjék fel az Európai Unióban és annak régióiban. Azonban mindezidáig kevés szó esett arról, hogy európai, regionális és helyi szinten hogyan kell a támogatási politikákat alkalmazni (vagy létrehozni) a kreatív gazdaság szükségleteinek kielégítéséhez. Mindez változóban van: az Európai Bizottság Vállalkozáspolitikai és Ipari Főigazgatósága pályázatot írt ki a Kreatív Iparágak Európai Szövetségének megalapítására, amely leginkább arra összpontosít majd, hogy jobb üzleti támogatási terveket dolgozzon ki a kreatív növekedéssel kapcsolatban. Ennek fényében a

---

¹ Az Európai Bizottság Zöld Könyve a kulturális és kreatív iparágak potenciáljának felszabadításáról. Itt érhető el: <http://bit.ly/bo4Aqy> (2011. augusztus)

² A projekt minden nyilvánosan elérhető eredményének listája megtalálható a mellékletekben, valamint a Kreatív Növekedési projekt honlapján: www.creative-growth.eu

következő szakpolitikai ajánlások hivatottak a döntéshozókat és innovációs szakértőket megbeszélésre és együttműködésre ösztönözni európai és regionális szinten.

1. Összefoglaló észrevételek és ajánlások

A Kreatív Növekedés speciális alapészrevételeket tesz a jelentésben, amelyek rövid összefoglalása az alábbiakban található:

- ☐ Ha Európa meg akarja tartani globális versenyképességét és az innovációs versenyben többet akar nyújtani, mint Észak-Amerika és Ázsia, akkor globális szinten a kor kreativitási középpontja kell, hogy maradjon.
- ☐ Az Innovatív Unió gerincét a kreatív kkv-k jelentik, és nagyobb erőfeszítéseket kellene tenni támogatásuk érdekében.
- ☐ Az innováció természete változik. A kreatív tőkére egyre nagyobb szükség van az innováció elősegítése kapcsán, a különböző gazdasági és társadalmi területeken.
- ☐ Ahogy a világ egyre mobilabbá és hálózatokkal átszöttebbé válik, interdiszciplinárisabb megközelítésre és együttműködésre van szükség a gazdaságban, csakúgy mint a kormányzásban és a közigazgatásban.
- ☐ A kreatív dinamikának erős helyi dimenziója van. Hasonlóan ahhoz, hogy az innovációt gyakran decentralizált módon fejlesztik, a kreatív klasztereket is helyi és regionális kezdeményezések révén lehet leginkább támogatni.
- ☐ A kreatív növekedéshez kreatívabb döntéshozatalra van szükség. A regionális, nemzeti és európai szintű döntéshozóknak új támogatási eszközökkel kellene próbálkozniuk és nagyobb teret kellene biztosítani a kísérletezésnek az iparban is.
- ☐ A kreativitást és az alkotást, valamint az ezekben történő befektetést jutalmazni kell. Mindennek megkönnyítésére egy logikus szabályozási keretre van szükség.
- ☐ Elegendő bizonyíték áll rendelkezésünkre a kreativitás és a kulturális és kreatív iparágak társadalmi jelentőségéről Európában. Tekintsük át, hogyan lehet a legjobb támogatást biztosítani részükre.

Ezen észrevételek alapján, a konzorcium konkrét javaslatokat tesz arra vonatkozóan, hogy az európai uniós szakpolitika hogyan tudja elősegíteni a kreatív növekedést az Európai Unióban:

1. *Nagyobb beruházások és beruházási készség elősegítése a kreatív iparban*

- ☐ Beruházási készségre vonatkozó programok támogatása (a Versenyképességi és innovációs keretprogram (CIP), az Európai Szociális Alap (ESF), Élethosszig Tartó Tanulás (LLL) programokkal)

- ☐ Egy új Kreatív Iparágak Befektetési Alap létrehozása (az Európai Beruházása Alap és az Európai Befektetési Bank segítségével)
- ☐ Kreatív ipari garancia alapok és rendszerek létrehozása és előmozdítása európai uniós és regionális/helyi szinteken
- ☐ Mikro-finanszírozással való kísérletezés a kreatív iparágakban (a Progress program segítségével)
- ☐ Kiegyensúlyozott keretfeltételek elősegítése a kreativitásba történő befektetések ösztönzése céljából

2. Támogatás és segítség nyújtása inkubátorok és inkubációs szolgáltatások számára

- ☐ Tanulmány megrendelése az inkubátorok és a közösségi irodák fontosságáról
- ☐ Kiválósági Hálózati projekt (NoE) létrehozása az FP7 keretprogramon belül az inkubátorok és a közösségi irodák kapcsán
- ☐ Az Európai Regionális Fejlesztési Alap / Európai Szociális Alap által biztosított támogatások áttekintése az inkubátorok holisztikus fejlesztéseinek biztosítása érdekében az EU régióiban
- ☐ Inkubátorok és közösségi irodák nemzetközi hálózatának létrehozása

3. Az oktatás, kutatás és ipar kapcsolatainak elősegítése (Triple Helix megközelítés)

- ☐ A következő kutatási keretprogramnak különös figyelmet kell szentelnie a kreativitás támogatására.
- ☐ Meg kellene határozni egy kvótát a kreatív kkv-k bevonására a kutatási keretprogram (és különösen a hálózati és elektronikus média kezdeményezések) információs és kommunikációs technológiai ágába
- ☐ Figyelemfelkeltő kampány kezdeményezése a kreatív szektorok közötti európai uniós szintű együttműködésekre vonatkozóan

4. A kreatív szektor vállalatai és szakértői hálózatépítési kapacitásának támogatása

- ☐ Az Kreatív Iparágak Európai Szövetségének a klaszterek támogatásáról szóló kísérleti projektje emberközpontú hálózatépítési dimenziót ad törekvéseinek.
- ☐ A Digitális Menetrendnek megfelelően további, a szélessávú internet-elérés nagyobb mértékű elterjedésének ösztönzése, valamint a kulturális és kreatív iparágak hálózatépítését könnyítő közvetítők támogatása.
- ☐ A kreatív iparágakra összpontosító interregionális együttműködési projektek további

támogatása annak érdekében, hogy minden EU régió a Kreatív Növekedéshez hasonló tapasztalatcserében részesülhessen.

5. A meglévő üzleti támogatási tervek adaptálása a kreatív gazdaság valós körülményeihez

- ▣ Olyan program kidolgozása, amely segít az általános üzleti támogatást biztosító szervezeteknek abban, hogy támogatási szolgáltatásaikat kreatív dimenzióval bővítsék (oktatók képzési szemináriuma, kurzusok tananyagának kidolgozása, stb.)

6. Hálózatoknak szentelt kreatív iparágakat támogató irodák határok nélkül

- ▣ A brüsszeli Nyílt Napok kezdeményezés vagy a kulturális ágazat következő, rendszerint az EU elnöki tisztét betöltő ország által szervezett konferenciájának részeként, minden, a kreatív iparágaknak szentelt iroda formális hálózatának létrehozása.

7. Annak biztosítása, hogy a kreatív iparágak 2013 után elsőbbséget élvező ágazat maradjanak

- ▣ Formális munkacsoportot kellene létrehozni az Oktatásügyi és Kulturális, a Vállalkozáspolitikai és Ipari, az Információs Társadalom és Média, valamint a Regionális Politikai, és további főigazgatóságok között, annak biztosítása érdekében, hogy a kreatív iparágak szempontjából lényeges politikák továbbra is a különböző szakpolitikai területek fő áramlatában maradjanak. Jelenleg az EU regionális és kutatáspolitikájára kellene összpontosítani.

8. Új, flexibilis támogatási tervekkel való kreatív kísérletezések ösztönzése

- ▣ Az Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatóság jövőbeli Kreatív Európa programja, valamint a jövőben megvalósítandó kutatási és innovációs programok (8. Keretprogram (FP8) és a Versenyképességi és innovációs keretprogram (CIP)) forrásainak egy részét el kellene különíteni a kreatív együttműködések ösztönzésére és az előre nem kalkulálható kísérleti projektek támogatására.

9. Mobilitási program létrehozása művészek és a kulturális és kreatív iparágak szakemberei részére

- ▣ A Bizottságnak mérlegelnie kellene egy mobilitási program létrehozását művészek és a kulturális és kreatív iparágak szakemberei számára, hogy új piacokat tudjanak elérni.

A projekt bizonyos támpontokat javasol a helyi és regionális kulturális és kreatív iparágakat érintő stratégiák fejlesztésére, amelyek bővebben kifejtésre kerülnek a jelentésben.

- A. A KKI-t érintő regionális/helyi stratégia a helyi adottságokhoz igazodjon és valós tényeken alapuljon

- B. Ösztönözni kell a részvételt és az érintettek részéről érkező támogatást
- C. Elő kell segíteni az interdiszciplináris döntéshozatalt
- D. A siker kulcsai a megfelelő kommunikáció és vezetés
- E. Ne feledkezzünk el a művészeti és kulturális intézményekről
- F. Szükség van tárgyi és szellemi beruházásokra a KKI-t érintő fejlesztések elindításához
- G. Csatlakozni kell nemzeti és nemzetközi kezdeményezésekhez
- H. A támogatási rendszerben elő kell segíteni a rugalmasságot és a nyitottságot

2. A Kulturális és Kreatív Iparágak Fejlesztése és az EU 2020

2.1. A kulturális és kreatív iparágak jelentősége Európa számára

Számos bizonyíték létezik arra vonatkozóan, hogy a kulturális és kreatív iparágak létfontosságúak Európa gazdasági fellendüléséhez, a munkahelyteremtéshez, és a globális szintű versenyhez. Az alábbiakban rövid összefoglalást találhatunk a témakörben végzett kutatások lényeges eredményeiről, jóllehet, számos más jelentés is létezik, amely részletesebben ad tájékoztatást³.

Az Európai Bizottság egy 2010. évi munkaanyaga szerint, az EU teljes GDP-jének 3,3%-a és az európai foglalkoztatás 3%-a a kreatív iparágakból származik, melyek az EU legdinamikusabban fejlődő ágazataiba tartoznak. Bár a foglalkoztatás növekedése egyenetlen volt az alágazatok között, a kreatív iparágak teljes foglalkoztatottsága évenként 3,5%-kal nőtt 2000 és 2007 között, mely adat az EU teljes gazdaságára vonatkozóan a fenti időszakban 1,0% volt⁴.

Elismerhető továbbá, hogy a kulturális és kreatív iparágak fejlesztésének fontos külső hatása van más iparágak tekintetében. Hozzájárul, például:

- ☐ az információs és kommunikációs technológiák infrastruktúrájának fejlesztéséhez (a szélesávú internet-elérés nagyobb mértékű elterjesztése, stb.) és a fogyasztói elektronika sikeres elterjedéséhez (gondoljunk csak az Apple sikerére, stb.)
- ☐ egyes turisztikai desztinációk vonzerejéhez (Bilbao, Budapest, Berlin, stb.)
- ☐ régiók és városok megújulásához (vegyük például Anglia észak-nyugati részén a Nagy-Manchester Övezet megújítását az elmúlt 20 évben)

Ennek tükrében, a fent említett versenyképességi jelentés kiemeli, hogy „a kreatív iparágak nem csupán újítók maguk is, hanem az innováció fontos mozgatórugói a nem-kreatív iparágakban”⁵. A fenti példákon túl, a különböző háttérrel rendelkező szervezetek egyre jobban támaszkodnak a kreatív ágazat vállalatai által nyújtott szolgáltatásokra és ötletekre termékeik és szolgáltatásaik megújításához, valamint a fogyasztóik és partnereik új módon történő megszólításához. Az egyesült királyságbeli Nemzeti Tudományos, Technológiai és Művészeti Alapítvány (NESTA) kutatásai azt mutatják, hogy „azok a cégek, amelyek az átlagos összeg kétszeresét fordítják kreatív inputra, 25%-kal nagyobb valószínűséggel fognak újításokat bevezetni”⁶.

Ezért, a kreatív ágazat vállalkozásait több szempontból is tekinthetjük egy új típusú innováció példaképeinek, amely éppannyira függ a kulturális egyetértéstől, a felhasználói-

---

³ A kreatív iparágak különböző meghatározásaira vonatkozó részletes tájékoztatás megtalálható az Európai Bizottság Zöld Könyvében, amely a kulturális és kreatív iparágak potenciáljának felszabadításáról szól, valamint a kultúra gazdaságáról szóló 2006. évi tanulmányban. Mindkét dokumentum elérhető a következő honlapon: <http://bit.ly/IQhVN4>

⁴ Bizottsági munkaanyag a 2010. évi Európai Versenyképességi Jelentés mellett. Közzététel: 2010.10.28. (SEC 2010) 1276 végleges). Észrevehető, hogy ezek a számadatok nagyobbak, mint a kultúra gazdaságáról szóló 2006. évi tanulmányban szereplők, amelyek azt jelezték, hogy a kreatív iparágakból az EU GDP-jének 2,6 %-a származik, és körülbelül 5 millió munkahelyet biztosítanak. U.o.

⁵ A 2010. évi Európai versenyképességi jelentés elérhető a következő honlapon: <http://bit.ly/8Yv4wG>

⁶ Lásd: NESTA kreatív iparágakra vonatkozó politikai iránymutatás: <http://bit.ly/mjoKwX>

betekínthetőségtől, a kísérletezéstől és az együttműködéstől, mint a technológiai szakértelemtől. Fel kell tehát ismerni fontosságukat a gazdaság fellendülése és növekedése kapcsán egész Európában, és támogatni kell őket.

2.2 Egy Európai Kreatív Növekedési Stratégia felé?

Néhány olyan gyorsan fejlődő európai uniós régió és tagállam példája által ösztönözve, ahol már korábban vizsgálták és támogatták a kulturális és kreatív iparágak fejlesztését, az európai intézmények az elmúlt években jelentős előrehaladást értek el a kreatív iparágakban rejlő lehetőségek Európa szerte való feltárására vonatkozó stratégia kidolgozásában és részbeni megvalósításában. Jóllehet, ennek a jelentésnek a hatáskörén kívül esik, hogy részletesen beszámoljon mindenről, ami ezen a téren európai uniós szinten megvalósult, a következőkben leírtak tömörítve összesítik a fontos kulcspontokat és az előttünk álló kihívásokra vonatkozó gondolatokat.

- ☐ Az **Európai kulturális program a globalizálódó világban** az első európai stratégia, amely átfogóan tekint a kultúra jelentőségére az európai projektek kapcsán. A kulturális és kreatív iparágak rejtette gazdasági lehetőségek tekintetében, azt javasolja, hogy az Európai Unió használja ki a kultúra nyújtotta lehetőségeket a kreativitás és innováció katalizátoraként⁷.
- ☐ **A Tanács számos állásfoglalása és következtetése** megerősíti a kulturális és kreatív iparágakban rejlő lehetőségeknek Európa gazdasági és társadalmi megújulásához való hozzájárulását.⁸
- ☐ Ezen túlmenően, az **Európai Parlament** fontos szerepet játszott az Európai Unió hozzáállásának kialakításában a kreatív iparágak jobb fejlesztése tekintetében. Regionális szempontból, az Európai Parlament különösen „a helyi adottságokhoz igazodó és regionálisan vagy helyileg kialakított projektek” előmozdításának fontosságát hangsúlyozta, „mivel ezek a leghatékonyabb és legfenntarthatóbb projektek a regionális és városfejlesztés szempontjából”⁹.
- ☐ A „Nyitott koordinációs módszer” - az európai és a tagállami döntéshozók közötti összjáték - megkönnyítése érdekében számos az **érdekelt feleket tömörítő csoportot** hoztak létre¹⁰.
- ☐ Végül, a Bizottság kreatív iparágakra vonatkozó körvonalazódó stratégiáját **számos, a Bizottság megbízásában készült tanulmány** támasztja alá, amelyek a kreatív szektor fejlesztését több szempontból vizsgálták¹¹.

⁷ A Bizottság COM(2007) 242 sz. közleménye

⁸ A Tanács következtetései a kulturális és a kreatív ágazatoknak a lisszaboni célkitűzések eléréséhez való hozzájárulásáról, 2007: <http://bit.ly/lc7kls> és a Tanács következtetései a kultúráról, mint a kreativitás és innováció ösztönzőjéről, 2009: <http://bit.ly/mGUJpA>

⁹ Az Európai Parlament 2009. április 2-i állásfoglalása a kultúra szerepéről Európa régióinak fejlődésében

¹⁰ Az eredményeket összefoglaló dokumentum a következő helyen érhető el: <http://bit.ly/kNIYxm>

¹¹ Különösen a legújabb tanulmányok a kultúra kreativitásra gyakorolt hatásáról, a kultúra hozzájárulásáról a helyi és regionális fejlesztésekhez, valamint a kulturális és kreatív iparágak vállalkozói dimenziójáról. Jóllehet, korábban, de az Európai kultúra gazdaságáról szóló tanulmány is fontos szerepet játszott.

Ezek a fejlesztések vezettek el 2010-ben az **Európai Bizottság Zöld Könyvének** megjelenéséhez a **kulturális és kreatív iparágak potenciáljának felszabadításáról**¹². A Zöld Könyv részletesen kifejt számos a témához kapcsolódó kulcsfontosságú kérdést. Nyilvános konzultációt tartottak róla, és több mint 350 egyéni válasz érkezett az ipar, kutatás, kormányzás területéről csakúgy mint közvetítő intézményektől. A válaszadók közül számosan helyi vagy regionális szinten működnek¹³. Míg a beadványok nagy része üdvözölte a kulcsfontosságú kérdések átfogó és nagyvonalú kezelését, néhányan egyes döntő jelentőségű pontok kiemelt elemzését kérték (kulturális sokféleség, szerzői jogok, üzleti modellek/ befektetések a kreativitásba, köztámogatási mechanizmusok, hogy csak néhányat említsünk). Még ezután dől el, hogy ezeket a kérdéseket az Európai Bizottság 2011. év vége felé várható, a Kulturális és kreatív iparágokról szóló közleménye érinteni fogja-e.

Bár a fent említett fejlesztések nagy része stratégiai szinten jelent meg, bizonyos mértékben már konkrét támogatási lehetőségként merülnek fel a KKI-k számára:

- ☐ A Vállalkozáspolitikai és Ipari Főigazgatóság kezdeményezte a **Kreatív Iparágak Európai Szövetségének** létrehozását, amely 2011-ben várhatóan megalakul, politikai platformot és magas szintű szakértői csoportot fog létrehozni, valamint számos kísérleti projektet, amelyek célja a kulturális és kreatív iparágak és más iparágak vállalkozásai közötti átgyűrűző hatás elősegítése¹⁴.
- ☐ A **Kutatási és Innovációs Főigazgatóság** várhatóan pályázatot hirdet a kreativitás, kultúra, kreatív iparágak és innováció közötti kapcsolatra vonatkozó kutatás tekintetében, a Tudomány és társadalom területén belül, 2011 nyarán¹⁵.
- ☐ Az Európai Bizottság jelenleg mérlegeli egy új támogatási program létrehozását **„Kreatív Európa”** néven, amely egy nagy kezdeményezésként magában foglalná a Kultúra programot és a MÉDIA programot is¹⁶.
- ☐ A Kreatív Növekedés projekthez hasonlóan, számos, a regionális fejlesztésre irányuló nemzetközi együttműködési projekt került támogatásra az **INTERREG, URBACT, FP7** és más bizottsági programok révén¹⁷.

2.3 A kreatívabb Európa elősegítését érintő jövőbeli kihívások

Az Európai Bizottság legújabb Zöld Könyve kiválóan válaszolja az előttünk álló feladatokat:

„Az utóbbi évtizedekben a világ gyorsabban változik. Európa és a világ többi része számára

---

Mindezen tanulmányok megtekinthetők a következő honlapon: <http://bit.ly/IQhVN4>

¹² COM(2010) 183

¹³ A hozzászólások megtekinthetők a következő honlapon: <http://bit.ly/bo4Aqy>

¹⁴ A szövetségre vonatkozó felhívás a következő honlapon található meg: <http://bit.ly/gJWNVW>

¹⁵ A felhívást még nem tették közzé amikor a jelen észrevételeket tartalmazó jelentést írták, de nagy valószínűséggel a következő honlapon kerül majd nyilvánosságra: <http://bit.ly/ikBCXB>

¹⁶ Hírek az integrációval kapcsolatban a Screen Daily cikkében olvashatók: <http://bit.ly/iVHhWu>

¹⁷ Néhány példa: Kreatív Nagyvárosok, ECCE Innováció, Kreatív klaszterek az alacsony népsűrűségű vidéki területeken, CReATE, CREA:RE, stb.

az új technológiák villámgyors kibontakozása és a fokozott globalizáció jelentős eltolódást hozott a hagyományos gyártás felől a szolgáltatások és az innováció felé. Az üzemcsarnokokat fokozatosan kreatív közösségek váltják fel, amelyeknek saját képzelőerejük, alkotó- és innovációs képességük *szolgál nyersanyagként. ... Ha Európa ebben a változó globális környezetben is versenyképes akar maradni, akkor megfelelő körülményeket kell teremtenie ahhoz, hogy az új vállalkozói kultúrában virágozhasson a kreativitás és az innováció.*¹⁸

A fent említett politikai fejlesztések kapcsán a Kreatív Növekedési program azonosított bizonyos kihívásokat és lehetőségeket, amelyeket az alábbiakban vázolunk.

2.3.1 Stratégiai szintű kihívások

Annak ellenére, hogy a KI-kat jelenleg jobban elismerik európai uniós szinten, még ezután dől el, hogy megfelelő figyelmet kapnak-e az Európai Bizottság **EU 2020**¹⁹ programjában kibontakozó kiemelt kezdeményezések között, különös tekintettel az **Európai Digitális Menetrendre**²⁰, és az **Innovatív Unióra**²¹. Mindkét kezdeményezéssel kapcsolatban kulcsfontosságú lesz, hogy az innovációnak egy tágabb és kreatívabb koncepcióját ragadják mint, mint a múltban. Ez nagyon lényeges az alkotás és a kulturális és kreatív iparágakba való befektetések jutalmazásához, és a kreatív kockázatvállalók hosszú távú innovációs támogatásának megindításához. Ezen túlmenően, fontos, hogy az Európai Unió és annak tagállamai olyan szabályozó keretet tartsanak fenn, amely ösztönzi az alkotói folyamatokat és az azokba való befektetést.

2.3.2 Az EU regionális politikájával kapcsolatos kihívások

Ezután derül ki, hogy az Európai Bizottság regionális fejlesztésről és intelligens növekedésről²² szóló legújabb közleményében a kreatív iparágak innovációs lehetőségeire helyezett hangsúly tükröződni fog-e a **2013 utáni strukturális alapokban**. A strukturális alapokon keresztül kihelyezett európai uniós források nagy arányát tekintve, ez tűnik az egyik legfontosabb előttünk álló kérdésnek.

A kulturális és kreatív iparágak fejlesztése és a regionális versenyképesség közötti kapcsolat jobb megértése érdekében az Európai Bizottság a közelmúltban független tanulmányt rendelt meg. A tanulmány szerint szoros összefüggés van a két tényező között. A jelentés azonban kitér arra is, hogy a kreatív és kulturális alapú projektek uniós támogatásának mértéke „valószínűleg szemmel láthatóan alacsonyabb, mint az ágazat gazdasági tevékenységbeli részesedése, és majdnem biztosan jóval alacsonyabb, mint amennyivel hozzá tudna járulni a kohéziós politika megvalósításához”. Más szóval, az uniós és regionális szintű döntéshozóknak még több figyelmet kellene fordítani és forrásokat kellene

---

¹⁸ Az Európai Bizottság közleménye a kulturális és kreatív iparágak potenciáljának felszabadításáról, 2. oldal, u.o.

¹⁹ ec.europa.eu/eu2020/

²⁰ Az Európai Digitális Menetrend részletei megtalálhatók a következő honlapon: <http://bit.ly/aNbiQA>

²¹ Az Innovatív Unióra vonatkozó részletek megtalálhatók a következő honlapon: <http://bit.ly/aI26qT>

²² Az Európa 2020 KERETEI KÖZÖTTI FENNTARTHATÓ NÖVEKEDÉSHEZ HOZZÁJÁRULÓ REGIONÁLIS POLITIKA - COM(2011) 17 - 26/01/2011: <http://bit.ly/dRHsGI>

elkülöníteni a kreatív ágazat fejlesztésére²³.

Hűen tükrözi ezt a gondolatmenetet az Európai Bizottság legújabb, az intelligens növekedéshez hozzájáruló regionális politikáról szóló közleménye, amely egy egész szakaszt szentel a kulturális és kreatív iparágak jelentőségnek az úgynevezett „intelligens specializáció” kapcsán (az intelligens specializáció egy új fogalom, amelyet az Európai Bizottság vezetett be, és amely annak új regionális fejlesztési stratégiája középpontjában van)²⁴. Lényeges lesz azonban azt biztosítani, hogy az elkövetkező hónapokban és években ne tolódjon el a hangsúly a kreativitásról és a kulturális és kreatív iparágakról, mivel az Európai Unió új költségvetési időszakáról (2013 – 2020) tovább folyik az egyeztetés. Néhány fejleményre érdemes odafigyelni: az Európai Bizottság 5. Kohéziós jelentése²⁵, amelyet 2011 januárjában tettek közzé, egyszer sem említi a kreativitás vagy kultúra kifejezéseket, annak ellenére, hogy a strukturális alapok jövőbeli formáját tekintve fő stratégiai dokumentumnak számít. Hasonlóképpen, a kreatív iparágak szereplőit eddig nem vonták be az S3 – Intelligens Specializációs Platform létrehozásába, amely európai uniós szinten hivatott a regionális hálózatokat összefogni annak érdekében, hogy a strukturális alapok új időszakában kezelendő új prioritásokat megvitassák²⁶.

2.3.3 A KKI-k támogatási mechanizmusával kapcsolatos kihívások

Míg kreativitás és a kreatív iparágak társadalmi értékének megalapozása megtörtént, a közigazgatásnak és a közvetítőknek arra kellene most összpontosítaniuk, hogy megvizsgálják, hogyan kell a támogatási politikákat újratervezni vagy újból megalapozni a kreatív növekedés megkönnyítése érdekében.

A meglévő általános támogatási rendszerek gyakran nem megfelelőek a kulturális és kreatív iparágak vállalkozásai számára. A problémák többrettiek: A kreatív ágazat vállalkozásai esetleg nem tudnak az elérhető támogatásokról, vagy nincs meg a kellő forrásuk ahhoz, hogy nehéz, nagyvállalatokra tervezett pályázati folyamatoknak vessék alá magukat. Ezen túlmenően, a támogatási ügynökségek gyakran alábecsülik a kreatív ágazat vállalkozásainak növekedési lehetőségeit. Általános támogatási rendszereket kellene tehát megnyitni a KKI vállalkozásai számára, és újakat létrehozni, amelyek megfelelnek a kreatív ágazat követelményeinek. A 3. és 4. fejezetben konkrét javaslatokat teszünk ebben a tekintetben.

Egy másik szinten, az innovációs szakértők egyre jobban megkérdőjelezik, hogy a meglévő üzleti támogatási rendszerek megfelelőek-e ahhoz, hogy felkészítsék a vállalatokat és vállalkozásokat arra a kihívásra, hogy egy hálózatokkal átszőtt és bizonytalan üzleti környezetben működjenek. Például, a NESTA érvei szerint az innovációs folyamatok olyan bonyolultakká és szövevényessé váltak, hogy nehéz megjósolni merre fog haladni az innováció a jövőben. Kutatásai szerint, a hatósági szerveknek kísérletezőbb módon kellene

---

²³ Lásd: Tanulmány a kultúra hozzájárulásáról a helyi és regionális fejlődéshez – Bizonyítékok a Strukturális Alapokból, Vezetői összefoglaló, 9. oldal. Elérhető: <http://bit.ly/b6j3hq>

²⁴ AZ EURÓPA 2020 KERETEI KÖZÖTTI FENNTARTHATÓ NÖVEKEDÉSHEZ HOZZÁJÁRULÓ REGIONÁLIS POLITIKA - COM(2011) 17 - 26/01/2011: <http://bit.ly/dRHsGI>

²⁵ Ötödik jelentés a gazdasági, társadalmi és területi kohézióról. Elérhető a következő honlapon: <http://bit.ly/aXt4uY>

²⁶ Bővebb információ található az intelligens specializációs platformról a következő honlapon: <http://bit.ly/1Aw20Q>

hozzáállni az innováció támogatásához, mégpedig úgy, hogy segítik a vállalkozásokat és a kutatási intézményeket együttműködőbb és nyitottabb innovációs projektek kapcsán, rugalmas felügyelet mellett zajló támogatások és az értékelés eredményinek széles körben való közzététele révén. Az utóbbi azért fontos, mivel az információ hiánya sok kkv számára jelent akadályt²⁷. A kreatív ágazat vállalkozásainak bevonása ilyen jellegű kísérleti projektekbe gyakran további innovációt eredményez. Ez azért van így, mert a kreatív szolgáltatók segítenek a vállalkozásoknak piacorientáltabb és fogyasztóközpontúbb termékek és szolgáltatások fejlesztésében²⁸.

Ezen túlmenően, nagy szükség van a diszciplínák közötti együttműködésre az iparban, de a döntéshozók körében is. Kizárólag a különböző területek – a kultúra, a kreatív ágazati fejlesztés, az innovációs politika, az oktatáspolitikai, a kutatópolitika, a kkv-k támogatása és az iparpolitika, csak, hogy néhányat említsünk, - döntéshozóinak összehangolásával lehet a kreatív ágazatban rejlő lehetőségeket más szakpolitikai területek fő csapásirányába terelni. Ezt a nézetet tükrözi számos, az Európai Bizottság Zöld Könyvére érkezett válasz is²⁹.

---

²⁷ Az innovációról szóló meglehetősen új és radikális gondolkodásmód kiváló leírása található meg a következő munkában: „A bizonytalanság állapota: Innovációs politika kísérleti úton”. Elérhető a következő honlapon: <http://bit.ly/jFmeka>

²⁸ A korábban említett NESTA (Nemzeti Tudományos, Technológiai és Művészeti Alapítvány), például, kifejlesztette a gyakran említett kreatív kredit programot, amely a világon az első utalvány-alapú kezdeményezése, amelyet a kreatív ágazat átgűrűző hatásainak szenteltek: www.creative-credits.org.uk

²⁹ Bizottsági munkaanyag SEC (2011) 399 végleges

3. A Kreatív Növekedés projekt

Az elmúlt három évben a Kreatív növekedési konzorcium tagjai szorosan együttműködtek abból a célból, hogy megvizsgálják és a kulturális és kreatív iparágak támogatására optimalizálják a partnerek szemléletét.

A projekt célkitűzései között szerepelt a kulturális és kreatív iparágak feltérképezése minden régióban, az ágazat üzleti támogatási stratégiáinak összehasonlítása, az ebben a tekintetben bevált gyakorlatok feltárása, valamint tapasztalatcsere és társaktól való tanulás. Ezeken felül, minden szinten megvalósítandó új növekedési szakpolitikákra tettek javaslatot. Az alábbiakban a döntéshozók számára lényeges tanulságok összegzése található.

3.1 A regionális felmérés eredménye – A kreativitás mindenütt számít

Annak érdekében, hogy a kulturális és kreatív iparágak természetéről, helyzetéről, gazdasági és társadalmi jelentőségéről közös álláspont alakuljon ki, a konzorcium a projekt kezdetén felmérést végzett. Az elemzéshez a KKI-n belül különböző egységek vagy ágazatok meghatározására volt szükség. A következőket vizsgálták a Kreatív Növekedés projekt felmérésében:

- ☐ Újságok és folyóiratok
- ☐ Számítógépes szoftver
- ☐ Televízió és rádió
- ☐ Reklám
- ☐ Film és videó
- ☐ Fényképészet
- ☐ Játékok
- ☐ Vidámparkok és turisztikai központok
- ☐ Zene
- ☐ Divat és design
- ☐ Művészetek és kézművesség
- ☐ Irodalom
- ☐ Művészek, színház és tánc
- ☐ Építészet

Összefoglalva, a statisztikai elemzések eredményei azt mutatják, hogy a kulturális és kreatív iparágak az Európai Unió egésze tekintetében a fejlődés létfontosságú mozgatórugói a különböző régiókban, és ez a jelenség nem korlátozódik a tagállamok fővárosaira³⁰. A kulturális és kreatív iparágak a vonatkozó regionális gazdaságok GDP-jének 5-10%-ához járulnak hozzá. A kulturális és kreatív iparágak növekedése majdnem minden régióban nagyobb volt, mint az általános gazdasági növekedés. A divat és design, valamint az építészet ágazatai a legnagyobb kreatív ágazatok voltak a régiókban.

A változatos kreatív növekedési társulás a kulturális és kreatív iparágak sokféleségét mutatja

---

³⁰ A fentieket támasztják alá egy másik európai uniós forrásból megvalósított projekt eredményei is, melynek címe Kreatív klaszterek az alacsony népsűrűségű városi területeken: <http://bit.ly/bIVzEO>

az Európai Unió egészében. A regionális különbségek a régiók méreteiben (a társulásnak volt egy 4,6 millió lakosú és egy 0,2 millió lakosú régiója is), gazdasági növekedésében, és éppoly fontos módon, a kulturális örökségében, nyelvében, valamint a közigazgatásnak a kulturális és kreatív kezdeményezések támogatásában betöltött szerepében gyökerezik. A földrajzi elhelyezkedés is számít, természetesen, és összefügg a fent említett tényezők mindegyikével. Ebben a tekintetben ez a társulás egyedülálló, mivel viszonylag széles földrajzi terület régióit foglalja magában: Spanyolország, Olaszország, Bulgária, Románia, Litvánia, Svédország, Dánia és Skócia képviseltetik magukat a projektben.

Azt a megállapítást, hogy a KKI-knak szerepük van a regionális dinamikában az Európai Unió területén, független kutatás is alátámasztja: Az Európai Klaszter Megfigyelőközpont jelentése leírta, hogy a kreatív iparágakkal kapcsolatos legnagyobb növekedési arány a közép-európai régiókban volt tapasztalható, valamint az „új” tagállamokban, mint Litvánia, Észtország, Szlovákia, Lettország és Szlovénia³¹.

3.2. A munkacsoportok és a kísérleti projektek eredményei

A Kreatív Növekedés négy kulcsfontosságú témát azonosított és elemzett a kulturális és kreatív iparágat regionális és helyi szinten való jobb támogatásával kapcsolatosan. A partnerség 4 kisebb kísérleti projektet is lefolytatott a kreatív ágazatba tartozó vállalkozások jobb támogatását célzó új megközelítések tesztelése érdekében. Az alábbiak röviden összefoglalják ezen tevékenységek megállapításait és eredményeit, és kiemelik azok jelentőségét az EU-ban jelenleg tapasztalható fejlemények viszonylatában.

Ezt követi egy összefoglaló az projekt EU-szakpolitikákra vonatkozó ajánlásairól, amelyeket ezen jelentés 4. része részletesebben is felvázol. Ezen túlmenően összefoglalók is olvashatók az egyes munkacsoport szakpolitikai ajánlásairól is, amelyek teljes terjedelmükben a függelékben található meg. A sort egy esettanulmány zárja, amely az adott kontextusban alkalmazható legjobb gyakorlatokat illusztrálja.

3.2.1. Hozzáférés a finanszírozási forrásokhoz

A kreatív ágazatba tartozó vállalkozások és vállalkozók nehézségekkel néznek szembe a – magánforrásokból és közpénzekből való – finanszírozáshoz való hozzáférésük során, amely az induláshoz vagy a növekedésükhöz lenne szükséges. Ennek okai sokrétűek, és a „Hozzáférés a finanszírozási forrásokhoz”³² munkacsoport elemezte és tárgyalta meg ezeket. A munkacsoport megállapította, hogy a finanszírozási forrásokhoz való hozzáférés akadályai mind a kreatív iparágak, mind a finanszírozók oldalán fennállnak.

Amellett, hogy strukturális kihívásokkal küzdenek, a kreatív ágazat vállalkozásainak nincsenek megfelelő ismereteik a pénzügyi eszközökről, illetve a befektetők érdeklődésének felkeltéséhez szükséges készségeik. Gyakran nem tudják megfelelően megfogalmazni a befektetők számára az ötleteikben, termékeikben és szolgáltatásaikban rejlő növekedési

---

³¹ Európai Klaszter Megfigyelőközpont, Prioritási ágazati jelentés: Kulturális és kreatív iparágak, 2010. március. Elérhető a következő honlapon: www.europe-innova.eu

³² Lásd a Kreatív Növekedés Projekt „Hozzáférés a finanszírozási forrásokhoz” munkacsoportjának jelentését

potenciált. Másfelől a pénzügyekkel foglalkozók valamint a közszféra bizonyos szervezeti esetében nincs meg a képesség az olyan immateriális javak azonosítására és értékelésére, amelyek a kreatív ágazat vállalkozásaiban és projektjeikben megtestesülnek. Nehézségeket okoz számukra a kreatív projektekbe való befektetéssel kapcsolatos kockázatok megítélése is.

A tematikus munkacsoport jelentése azonosít bizonyos befektetési formákat a Kreatív Növekedés résztvevő régióiban, amelyek alkalmazása segítséget jelenthet a kreatív vállalkozásoknak. Ugyanakkor a jelentés azonosít néhány olyan területet is, ahol az üzleti támogatást nyújtó szervezetek tudnának segíteni a kreatív vállalkozóknak abban, hogy jobban készen álljanak a befektetésekre.

Az EU szintjén tekintve a kkv-knak a finanszírozási lehetőségekhez való hozzáféréseinek kérdése jelentős problémát jelent az európai intézményeknek. Az olyan programok, mint a „Versenyképesség és Innováció”³³, valamint az olyan intézmények, mint az Európai Beruházási Bank³⁴ és az Európai Beruházási Alap³⁵ többféle módon is igyekeznek a kkv-ket támogatni. Azonban ezeket a lehetőségeket ritkán veszik igénybe a kreatív ágazat vállalkozásai. Ezt felismerte a Kreatív Iparágáról szóló Zöld Könyv³⁶ is, valamint foglalkozott vele számos, az ágazat lehetőséget vizsgáló tanulmány. Bár mostanáig viszonylag kevés eredményt sikerült elérni a jelentős közberuházási lehetőségek elérhetőbbé tétele terén az EU szintjén (az olyan, már létező programok mellett, mint a MEDIA³⁷), a nemrégiben létrehozott Kreatív Iparágak Európai Szövetsége (ECIA) nevű szervezet támogatást nyújt egy kísérleti projekt számára, melynek tárgya a kreatív iparágak finanszírozási lehetőségekhez való hozzáférése³⁸. A Kreatív Növekedés ajánlásait figyelembe kell venni ebben a kísérleti projektben.

Regionális szinten a közszféra bizonyos innovatív közvetítő szervezetei már létrehoztak alapokat a kreatív iparágak számára, gyakran regionális bankok segítségével. Ezen túlmenően a közvetítők gyakran egy sor kapcsolódó szolgáltatást is nyújtanak, pl. üzleti coaching és mentorálási szolgáltatást, hálózatépítési (networking) és üzleti képzési programokat, amelyek célja, hogy növeljék a kreatív ágazatba tartozó vállalkozások befektetések fogadására való készenlétét³⁹. Az ilyen típusú intézkedések azonban ritkák, és hasznos lenne a tapasztalatok nagyobb mértékű kicserélése a régiók között ezt a kérdést illetően.

A Kreatív Növekedés EU-ra vonatkozó ajánlásai a finanszírozáshoz való hozzáférésről

---

³³ A CIP pénzügyi eszközeinek felsorolása: <http://bit.ly/mUgle9>

³⁴ Az EBB kkv-k számára rendelkezésre álló beruházási lehetőségeiről további információk: <http://bit.ly/iW0yBO>

³⁵ Az EBA programjai kkv-k számára: <http://www.eif.org/>

³⁶ Zöld Könyv, 11. oldal, 3.3. pontja, „Hozzáférés a finanszírozási forrásokhoz”. i.m.

³⁷ A MEDIA Program honlapja: <http://bit.ly/clmIWG>

³⁸ A különböző ECIA területekre vonatkozó dokumentumok, valamint további információk a finanszírozási projektekhez való hozzáférésről: <http://bit.ly/gJWNVW>

³⁹ Az állami tulajdonú berlini beruházási banknak van egy olyan kockázati tőke alapja, amely a kreatív iparágakra szakosodott: <http://bit.ly/plF82w>. Ezen túlmenően a Vállalkozáspolitikai és Ipari Főigazgatóság által támogatott ImMediaTe projekt célja, hogy növelje a beruházók készségét arra, hogy a kreatív iparágakba ruházzanak be. Ld. <http://bit.ly/g8Aieu>

Összefoglalva, a projekt konzorciuma azt ajánlja, hogy az EU támogassa a nagyobb mértékű beruházást és a kreatív iparágak vállalkozásainak fogadókészségét a fenti problémák kezelésére:

- a beruházások fogadására való készég támogatása (KIP, ESZA és élethosszig tartó tanulás forrásokból)
- egy új, Kreatív Iparágak Beruházási Alap létrehozása (EBA és EBB forrásokból)
- mikrofinanszírozási eszközökkel való kísérletezés a kreatív iparágakban (a Progress forrásaiból)
- Stabil keretfeltételek létrejöttének támogatása a kreativitásba való beruházások élénkítésére
- garanciák biztosítása a beruházások kockázatainak csökkentésére és fedezésére
- a Kockázati Tőke és az Üzleti Angyalok Hálózatának támogatása

A tematikus munkacsoport általános ajánlásai a finanszírozási lehetőségekhez való hozzáférésről

- Programok létrehozása az ágazatnak a beruházások fogadására való felkészültségének javítására (képzés, kapacitásfejlesztés, hálózatépítés, stb.)
- A közvetítő szervezetek szolgáltatásainak és kapacitásainak javítása a helyi szinten a KKI-k hathatósabb támogatása érdekében
- Az ágazat keretfeltételeinek javítása a nagyobb mértékű beruházások lehetővé tételéhez
- A közpénzekből származó beruházások növelése új finanszírozási formákon keresztül, valamint a meglévő finanszírozási formák átalakításával. Magánberuházások vonzása a közpénzből és magánforrásokból származó közös beruházási eszközök révén.

Esettanulmány: ImMediaTe

Az ImMediaTe a Vállalkozáspolitikai Főigazgatóság által finanszírozott innovációs projekt, melynek célja, hogy szorosabb kapcsolatokat hozzon létre a kreatív ágazat vállalkozásai és a finanszírozást biztosítók között. A projektet ugyan nem a Kreatív Növekedés egyik tagja működteti, mindazonáltal olyan projektnek tartják, amelyre érdemes felhívni a figyelmet a finanszírozási lehetőségekhez való jobb hozzáférés biztosításával kapcsolatosan regionális szinten.

Az ImMediaTe a Digitális Média és Kreatív Iparágakat célozza meg az alábbiak érdekében:

- a beruházásokra jobban készen álló vállalkozások
- az ágazatot jobban figyelembe vevő beruházók.

A 2010-2011-es időszakban az ImMediaTe egy tematikus rendezvénysorozatot szervez (egyet minden résztvevő klaszterben) annak érdekében, hogy mobilizálja a helyi kkv-eket és egyéb érintetteket, valamint hogy elérjen egy kiválasztott nemzetközi közönséget. Minden rendezvényen biztosítanak ad hoc coaching, üzleti és pénzügyi szolgáltatásokat a

klaszterekben részt vevő kkv-k számára, az alábbi három fő szolgáltatáscsomagra alapozva:

1 – ImMediaTe Akadémia (a készségalapok kiterjesztésének támogatását megcélzó csomag)

Ez a szolgáltatáscsomag üzleti és technikai kurzusokat nyújt a médiaműveltség kritikus aspektusairól kreatív tehetségek és vállalkozók számára, beleértve a menedzsment, marketing és szellemi tulajdonjogok területeit is.

2 – ImMediaTe Piaci Fórum (nemzetközi piacra való kilépést támogató csomag)

Ez a csomag magas szintű tudást nyújt médiaszakértők útján, valamint bemutatja a legfontosabb trendeket, piaci lehetőségeket és konkrét lehetőségeket a vállalkozások számára arra, hogy azok partnerkeresési szolgáltatást követően képesek legyenek projektjeikkel kilépni a szponzorok, forgalmazók, brókerek, társ-producerek és más potenciális partnerek nemzetközi közönsége elé.

3 – ImMediaTe Beruházási Fórum (Beruházások iránti fogadókészség javítását megcélzó csomag)

Ez a csomag arra ad lehetőséget kiválasztott vállalkozások számára, hogy találkozzanak olyan nemzetközi pénzügyi befektetőkkel, akiket érdekelhet üzleti kapcsolat létrehozása életciklusok különböző szakaszaiban járó vállalkozásokkal (magvető tőke, induló vállalkozás, növekedési fázis, stb.). Külön figyelmet szentelnek a szindikált, határokon átnyúló, magántőkén és közpénzen egyaránt alapuló közös beruházásokra.

A projekt jó gyakorlatot testesít meg, mivel kapcsolatot teremt több mint 5, a kreatív iparágak fejlesztésével foglalkozó európai szervezet erőfeszítései között annak érdekében, hogy felkészítse az ágazatot a beruházások fogadására.

További információk elérhetők a Filastól, a konzorcium vezetőjétől: az alábbi honlapon: <http://www.filasinternational.eu/immediate/project.asp>

3.3.2. Inkubátor létesítmények

Az újonnan indított vállalkozások sikerének valószínűsége növekszik, ha indulásukkor üzleti inkubátorban működnek. Ugyanez igaz a kreatív ágazat vállalkozásaira. Annak érdekében, hogy megvizsgálják a kreatív ágazat vállalkozásaira szakosodott üzleti inkubátorok sikerességének tényezőit, az „Inkubátorok kreatív vállalkozók számára” tematikus munkacsoport 27 esettanulmányt vizsgált meg Európa-szerte⁴⁰. Az üzleti inkubátor definíciója magába foglalt mind olyan kézzel fogható szolgáltatásokat, amelyeket az inkubátorok gyakran nyújtanak az ott működő vállalkozások részére (üzleti tanácsadás, hálózatépítés, képzés, stb.), valamint a fizikai helyszínt, amelyet számos üzleti inkubátor szintén biztosít (iroda, találkozásra és hálózatépítésre alkalmas helyszín, stb.)

⁴⁰ Kreatív Növekedés tematikus munkacsoportjának jelentése a kreatív vállalkozásokra szakosodott inkubátorokról, 2011

A munkacsoport megállapította, hogy az inkubátorok között jelentős eltérések vannak, és hogy az általuk nyújtott szolgáltatások, valamint a kultúra és légkör nagymértékben függ a szervezettől, amely működteti azt. Gyakran előfordul, hogy az inkubátorokat többféle forrásból finanszírozzák, melyek között az EU Strukturális Alapjai az egyik. Egy szakosodott inkubátor létrehozásakor az egyik kulcsfontosságú kihívás a megfelelő egyensúly megtalálása a meglévő infrastruktúra és erőforrások felhasználása, a más szektorokkal való kapcsolatok előmozdítása, valamint ugyanakkor annak a sajátos környezetnek a megteremtése között, amely összhangban áll a frissen induló kreatív vállalkozások szükségleteivel és vállalkozói kultúrájával. Az inkubátorok, közösségi irodák és az innovációs műhelyek (fab-labs) jelenlegi felfutására is tekintettel, a tematikus munkacsoport arra a következtetésre jutott, hogy az ilyen helyeket létrehozó és működtető szervezetek sok hasznos következtetést vonhatnak le a jó gyakorlatokból a megfelelő szolgáltatások nyújtásával és a kapcsolódó teljesítménymutatókkal kapcsolatosan. A csoport több ajánlást is megfogalmazott ezzel összefüggésben (ld. a tematikus munkacsoport jelentését), amelyek a 4. pontban részletesebben is kifejtésre kerülnek majd.

Az EU szintjén a Bizottság felismerte az inkubátorok értékét a kreatív növekedés hatékonyabb elősegítésével kapcsolatosan. A Zöld Könyv egy teljes fejezetet szentel annak a kérdésnek, hogy miként lehet az ilyen „helyszíneket” a lehető leghatékonyabban a kreatív vállalkozások támogatására használni⁴¹. A kultúrának a helyi és regionális fejlődéshez való hozzájárulásáról szóló tanulmány még egy lépéssel tovább megy. Arra vonatkozóan tartalmaz bizonyítékokat, hogy a kreatív iparágaknak szükségük van szakosodott inkubációs szolgáltatásokra és helyszínekre és azokat sikeresen használják (az esettanulmányok a jelentésben, amelyek ezt illusztrálják, pl. a Mannheim és a Zeche Zollverein Németországban⁴²).

A Kreatív Növekedés EU-ra vonatkozó ajánlásai az inkubátorokkal kapcsolatosan

- Megbízás tanulmány készítésére az inkubátorok és a közösségi irodák relevanciájáról
- Kiválósági Hálózati projekt (NoE) létrehozása az FP7 keretprogramon belül az inkubátorok és a közösségi munkavégzés kapcsán
- Az ERFA/ESZA által biztosított támogatások áttekintése az inkubátorok holisztikus fejlesztéseinek biztosítása érdekében az EU régióiban
- Inkubátorok és közösségi munkavégzést biztosító helyek nemzetközi hálózatának létrehozása

A tematikus munkacsoport általános ajánlásai az inkubátorokat illetően

- Nagyobb mértékű beruházások és erőfeszítések a KKI-ra szakosodott inkubátorok fejlesztésére
- Bizonyítékok beszerzése a szakosodott inkubátorok teljesítményére vonatkozóan
- Kapcsolatok elősegítése az általános kreatív ökoszisztémával egy adott városban vagy régióban
- Inkubációs helyszínek és szolgáltatások biztosítása

---

⁴¹ 8. oldal, 3.1. pont. i.m.

⁴² 83. oldal, i.m.

Esettanulmány: Spinderihallerne, Dánia

A Spinderihallerne a kreatív iparágak számára a dániai Vejle városában nemrégiben létrehozott inkubátor, amely több mint 40 kreatív vállalkozásnak, a Kultúra és Üzlet Központjának, valamint számos kulturális intézménynek ad otthont. Amellett, hogy helyszínt biztosít a kreatív ágazat vállalkozásai számára, számos vállalkozásindítási és inkubációs szolgáltatást is nyújt, és így kielégíti a fent leírt követelményeket.

- Több mint 70 induló vállalkozás vett eddig részt az inkubátor képzési programjában
- Az inkubátor több mint 60 kreatív vállalkozással, 3 egyetemmel és 20 további vállalkozással áll kapcsolatban, amelyek a kreatív bemenetre támaszkodnak, és így egy kis kreatív klasztert működtet, amely túlmutat a Spinderihallerne földrajzi vonzáskörzetén
- Az inkubátor sok programot rendez és mások felé is nyitó tevékenységet folytat, valamint együttműködik más, magánforrásokból működtetett inkubátorokkal is

További információk: <http://www.spinderihallerne.dk/>

A dániai inkubátor jó gyakorlatnak tekinthető azt illetően, hogy a városok és régiók miként használhatják a rendelkezésre álló helyszíneket arra, hogy a kreatív iparágak számára megfelelő környezetet teremtsenek és támogassák további fejlődésüket.

3.3.3. Az oktatás, kutatás és ipar kapcsolatainak elősegítése („Triple Helix” megközelítés)

Az innováció jelenti a kreatív folyamat lényegét, és mint ilyen, alapvető fontosságú a kreatív vállalkozások sikere szempontjából. Mindazonáltal a legutóbbi időkig a kreativitás, valamint a sokkal inkább tudományorientált kutatás és oktatás területei nagyobbrészt egymástól nagy távolságban, külön jelentek meg. Ez változóban van, mivel a digitális technológia átalakítja a kreatív fejlesztés, előállítás és disztribúció területeit, valamint számos oktatási és kutatóintézmény is egyre inkább keresi a lehetőségeket az együttműködésre, ötletek közös kidolgozására, valamint kreatív termékek és szolgáltatások fejlesztésére. Ez a trend új partnerségekben és új intézményekben manifesztálódik⁴³.

Az „Oktatás, Kutatás és Ipar kapcsolatai” tematikus munkacsoport megvizsgálta ezt a jelenséget és megvitatta, hogy a nagyobb fokú együttműködés a különböző érintettek között miként mozdítható elő leginkább a számos azonosított altéma vonatkozásában, mint amilyen az élethosszig tartó tanulás vagy az új technológiatranszfer koncepciók⁴⁴. Jelentésükben azonosítottak és elemeztek egy sor esettanulmányt is, és részletes ajánlásokat dolgoztak ki arra vonatkozóan, hogy a „triple helix” megközelítés miképpen alkalmazható a kreatív iparágak fejlesztésére.

⁴³ Finnországban például nemrég összevonták a műszaki, a művészeti és iparművészeti, valamint a gazdaságtudományi egyetemet, hogy egy újfajta, interdiszciplináris felsőoktatási és kutatóintézményt hozzanak létre, az Aalto Egyetemet. Ennek egyik fő oka az volt, hogy elősegítsék a kreatív teljesítményt a különböző tudományterületeken: <http://www.aalto.fi/en/about/>

⁴⁴ Ld. a tematikus munkacsoport jelentésének 4. oldalát.

EU-s szinten ez a kérdés hosszú ideig nem volt a kreatív iparágakról folytatott szakpolitikai viták jelentős része. A közelmúltban azonban az EK megbízásából a kulturális és kreatív iparágak vállalászási dimenziójáról készített tanulmány felhívta a figyelmet az ágazatnak az oktatással, kutatással és az iparral való kapcsolatai erősítésére.⁴⁵ A tanulmány konkrétan ún. „innovációs utalványok” létrehozására szólított fel, amely hozzáférést biztosítana kreatív kkv-k számára az innovációs szakértelemhez, és azt javasolta, hogy a közvetítő szervezeteknek segítséget kellene nyújtani az oktatás és a kutatás, valamint a kreatív vállalkozások közötti kapcsolatok építésében, az ismeretek cseréjének érdekében. Ezen javaslatok egyelőre nem eredményeztek érezhető változást az EK kutatási programjának (FP7) stratégiájában, amely továbbra is elsősorban a technológiai indíttatású projekteket finanszírozza és amelyben csak kis mértékben vesznek részt a kreatív iparágak képviselői. Amint azt korábban már említettük azonban, várható, hogy az EK egy pályázati felhívást tesz közzé még idén a kreatív vállalkozásokra és az innovációs kutatásra vonatkozóan⁴⁶. Ezen túlmenően, a későbbiekben elindítandó Kreatív Iparágak Szövetsége számos kísérleti projektet is fog tartalmazni a kreativitás utalványokkal kapcsolatosan, amelyek között lesznek olyanok is, amelyek a kutatás és a kreatív iparágak közötti kapcsolatok javítását célozzák.

Regionális szinten az ilyen kapcsolatok erősítésére törekvő fejlesztési ügynökségek hasonló kihívásokkal néznek szemben a növekvő mértékű szakterületeken átívelő, technológiai és ágazati együttműködésekkel kapcsolatosan. A CReATE projekt, amelyet az EK Tudás Régiói programja (FP7) finanszíroz 4 európai régiót hozott össze abból a célból, hogy IKT-orientált innovációs stratégiákat dolgozzanak ki a regionális kreatív iparágak fejlesztésére⁴⁷. Más technológiai ágazatokkal kapcsolatos hasonló törekvések potenciálisan képesek lehetnének arra, hogy valóban átalakítsák a jövőben az újonnan megjelent technológiákkal dolgozó kreatív iparágakat.

A Kreatív Növekedés EU-ra vonatkozó ajánlásai az oktatás, kutatás és ipar vonatkozásában

- Javasoljuk, hogy az EU mozdítsa elő a Triple Helix alapú ágazatfejlesztési megközelítést a kulturális és kreatív iparágak támogatásával kapcsolatosan:
- A következő kutatási keretprogramnak konkrét részévé kellene tenni a kreativitás előmozdítását.
- Kvótát kell létrehozni a kreatív kkv-knek a kutatási program IKT-szegmensébe (és konkrétan a Hálózati Elektronikus Média Kezdeményezésekbe) való integrálására
- Figyelemfelhívó kampány szervezése a kreatív, ágazatokon átnyúló együttműködésekről EU-s szinten

A tematikus munkacsoport általános ajánlásai az oktatás, kutatás és ipar vonatkozásában

- A menedzsment készségek fejlesztésének előtérbe helyezése a KKI hallgatóknál

---

⁴⁵ 12. oldal, i.m.

⁴⁶ Az FP7 Természet- és Társadalomtudományi ágazatának egyik tisztségviselőjével folytatott telefonbeszélgetés során hangzott el.

⁴⁷ A CReATE által kidolgozott „közös kutatási menetrend”, amely jövőbeli trendeket és döntő fontosságú technológiákat azonosít a kreatív iparágak jövőbeli fejlődésével kapcsolatosan. Elérhető az alábbi címen: www.lets-create.eu.

- További együttműködés a kreatív iparágak szereplői között a felsőoktatásban
- Jobb kapcsolatok és együttműködések támogatása a kutatás és az üzlet területei között
- Kreatív kapacitástranszferek átadásának segítése hagyományos vállalkozások számára
- Az innovációs politikai döntéshozók ösztönzése arra, hogy nyitottabbak legyenek a kreativitás és az interdiszciplinaritás felé

Esettanulmány: Edinburgh-i Képernyő és Média Készségfejlesztő Akadémiai Központ (ESSAMA)

Az ESSAMA azért került kiválasztásra, mint esettanulmány, mert jól illusztrálja azt, hogy az iparág gyakorló szakemberei és egy oktatási intézmény szervezeti határain túlnyúló kreatív együttműködések hogyan növelhetik a kulturális és kreatív ágazatokban dolgozni kívánó hallgatók számára nyújtott képzés értékét.

Az intézmény ágazati fókusza a film, videó, televízió, rádió és fényképészet. Egyetemi hallgatókat és az iparágak gyakorló szakembereit célozza meg, így a felsőoktatás és a továbbképzés tevékenységeit ötvözi. Ennek megfelelően az általa nyújtott szolgáltatásoknak az is célja, hogy integrálja a kulturális és kreatív iparágak gyakorlati perspektíváit:

- Képzés nyújtása: BA és MA képzési programok, levelező és távoktatási képzéssel kiegészítve
- Kapcsolat az ágazattal: Szakmai gyakorlati fejlesztési programok a hallgatók számára (hálózatépítés az ágazat szakembereivel, mentorálás, gyakorlatok, mesterkurzusok, stb.)
- Képzés a KKI ágazat szakemberei számára beleértve az EK/ MEDIA által finanszírozott kurzust is)

Ezen túlmenően az ESSAMA igyekszik hálózatot kiépíteni és túlnyúlni az intézmény fizikai vonzáskörzetén olyan módon, hogy „kreatív együttműködések” szervez, amelyek olyan kapcsolatépítő rendezvények, melynek során kapcsolatokat hoznak létre az iskola, annak hallgatói, a képzések résztvevői és az intézmény dolgozói, valamint az edinburgh-i és azon kívüli kreatív közösségek tagjai között.

További információk: <http://www.screenacademyscotland.ac.uk/>

3.3.4 Üzleti hálózatok a kreatív iparágakban

A kreatív vállalkozásokat az emberek működtetik, és azok a kommunikációtól, valamint az ötletek kicserélésétől és közös fejlesztésétől tudnak jól működni. A negyedik tematikus munkacsoport a hálózatok szerepét vizsgálta meg a kreatív iparágak fejlesztésében. A hálózatok, amint az megállapítást nyert, hasonló szerepet töltenek be, mint a klaszterek, amennyiben elősegítik a kommunikációt és az együttműködést egy iparág egymástól eltérő

szereplői között. A kreatív iparágak hálózatai azonban inkább az emberekre fókuszálnak, mint az üzletre, és képesek nagyobb fizikai távolságokat is áthidalva működni a digitális technológiának köszönhetően. Mivel a kreatív munka és annak terjesztése egyre inkább információs és kommunikációs technológiáktól függ, és a kreatív szakemberek a világ minden részén közös projekteken vesznek részt, a kapcsolatépítés a kreatív értéklánc szerves részévé válik. Végül soron ez támogatható személyes részvételen alapuló rendezvények, valamint online tevékenységek útján egyaránt.

A partnerség azonosított egy sor jó gyakorlatot a hálózatépítéssel kapcsolatosan, azonban azt is megállapította, hogy a fogalmat még nem ismerték el teljes mértékben a politikai döntéshozók a regionális és az európai szinteken. Míg a régiók, valamint az Európai Bizottság már régóta dolgozik a klaszterfejlesztési stratégiákon – amelyek elismert módon valamelyest átfedésben vannak a hálózatépítéshez szükséges stratégiákkal – ugyanakkor gyakran nem ismerik fel az emberekre fókuszáló stratégiák fejlesztésében rejlő lehetőségeket, amelyek jól kiegészíthetik a többi stratégiát.

A Kreatív Növekedés EK-ra vonatkozó ajánlásai a hálózatok vonatkozásában

A Kreatív Növekedés azt javasolja, hogy az EU próbálja meg emberközpontúbb megközelítéseket alkalmazni a KKI hálózatok és klaszterek esetében:

- Az Kreatív Iparágak Európai Szövetségének a klaszterek támogatásáról szóló kísérleti projektjének emberközpontú hálózatépítési dimenzióval való kiegészítése.
- A Digitális Menetrendnek megfelelő további szélessávú lefedettség ösztönzése, valamint a kulturális és kreatív iparágak hálózatépítését könnyítő közvetítők támogatása.
- A kreatív iparágakra összpontosító interregionális együttműködési projektek további támogatása annak érdekében, hogy minden EU régió a Kreatív Növekedéshez hasonló tapasztalatcserében részesülhessen.

A tematikus munkacsoport általános ajánlásai a hálózatok vonatkozásában

- A hálózatok és az őket fenntartó közvetítők támogatása
- Beruházás az olyan infrastruktúrákba, mint a szélessávú internet
- Az emberközpontú hálózatépítés elismerése és értékeinek előmozdítása
- A városok és régiók közötti hálózatépítési képességek javítása

ESETTANULMÁNY: MOTIVA

A MOTIVA grafikusok, kutatók, egyetemi oktatók és hallgatók hálózata Spanyolország Asztúria tartományában. A Oviedoi Művészeti Iskola egyik tanszékéből kinőtt hálózatot ma már közpénzből és magánpénzekből is támogatják, ideértve a helyi Regionális Fejlesztési Ügynökséget és az Oktatási és Kulturális Minisztériumot is. Amellett, hogy képzést nyújt a grafikai művészetek területén, a hálózat célja, hogy a vállalkozásokat motiválja jó minőségű grafikai design alkalmazására, és egyszersmind a nagyközönség érdeklődését is felkeltesse eziránt. A hálózat szerepet vállal a regionális kormánypolitika befolyásolásában is. A

MOTIVA jelentős szerepet játszott a régió jó hírnevének megteremtésében, ami hozzájárult ahhoz, hogy ma már a grafika és a design egyik szakmai központjának tartják egész Spanyolországban.

Az éves rendezvények között megtalálhatók konferenciák, kiállítások, szemináriumok és workshopok, valamint díjak odaítélése. A design területén alkalmazható jó gyakorlatok terjesztésén túl a MOTIVE jelentős szerepet játszik a sokoldalú szakemberek képzésében, amelyet kurzusok és workshopok megrendezésével ér el marketing, reklám, filozófia, ökológia, szociológia és egyéb területeken. Ez biztosítja, hogy a szakemberek képessé váljanak rá, hogy kreatív gyakorlatukat a kulturális és szakmai kontextusokban is el tudják helyezni.

A MOTIVA hálózat tagjai megosztják egymás között a menedzsment és szervezési feladatokat. A pénzügyi szponzorok nyomon követik az általuk támogatott tevékenységeket, és a hálózat tagjai a kurzusokat és rendezvényeket mind kvantitatív (részvevők száma), mind kvalitatív (a résztvevők munkája és eredményei) szempontok alapján értékelik.

A MOTIVA kiváló példája a jól fókuszált hálózatépítésben rejlő lehetőségeknek. Több mint harminc évnyi működése során mindig a design tevékenység előremozdításán és értékekkel való felruházásán, a korábban az Aszturiában nem létező design kultúra megteremtésén munkálkodott.

További információ: <http://www.motiva2011.org/>

3.3.5 A Kreatív Növekedés kísérleti projektjei

A Kreatív Növekedés a tematikus munkacsoportokkal párhuzamosan négy kisebb kísérleti projektet is beindított a kulturális és kreatív iparágak fejlesztésének új megközelítései tesztelésére, valamint a kapcsolódó tapasztalatok megosztására az összes projektpartnerrel és az egyes résztvevő régiók döntéshozóival.

CREATER

A CREATER kísérleti projektet az Aster projektpartner valósította meg az Emilia-Romagna régióban. A projekt célja az volt, hogy inkubációs és üzleti tanácsadási szolgáltatásokat nyújtson a régió újonnan alakult kreatív ágazatbeli vállalkozásai számára, felismerve azt, hogy ezen vállalkozások gyakran nem rendelkeznek elegendő információval a rendelkezésre álló üzleti támogatási programokról és/vagy speciálisan testreszabott támogatást igényelnek. Erre olyan módon került sor, hogy egy meglévő inkubációs programot a technológiai és innovációs területről („We Tech Off”) adaptáltak a kreatív vállalkozások szükségleteire. A régióból kiválasztott 9 kreatív iparágbeli vállalkozásnak nyújtott segítség (elsősorban média előállításai és digitális média szolgáltatások) révén egy „támogatási útitervet” dolgoztak ki, amely a vállalkozásokat fejlődésük különböző szakaszaiban jelentkező jellemző szükségleteik szerint kezelte. A támogatási útvonalterv magába foglalt

üzleti tanácsadási szolgáltatásokat, üzletvezetési képzést, igény szerinti üzleti tanácsadási szolgáltatásokat és hálózatépítési szolgáltatásokat is.

Zeneipari Képzési Workshopok Üzleti Tanácsadóknak

Ezt a kísérleti projektet az Edinburghi Napier Egyetem hajtotta végre abból a célból, hogy javítsa a kreatív iparágak üzleti tanácsadóinak ismereteit a zeneiparra vonatkozóan, és ezáltal jobb üzleti támogatást nyújtson a zenei vállalkozások és zenészek számára Skóciában. A Napier két szakosodott kreatív támogatószervezettel dolgozott együtt azon, hogy javítsák a zenei iparra vonatkozó szakértelem szintjét. A szükségletek elemzését követően négy képzési modult dolgoztak ki:

- Az élőzenei szcénában rejlő lehetőségek kiaknázása karrierfejlesztési célra
- Csináld magad lemezkiadás: „Money for Nothing” vagy „Labour of Love”
- Zenekészítés és a kapcsolódó jogok menedzselése
- Digitális forgalmazás és új üzleti modellek

A modulok az üzleti tanácsadók számára jóval elmélyültebb ismereteket adtak a zeneipar jelenkori üzleti kihívásait illetően, és képessé tették őket arra, hogy tanácsokkal lássák el a zenészeket a karrier és üzleti fejlődés legfontosabb kérdéseit illetően. Szükség esetén az üzleti tanácsadókat arra is fel kell készíteni, hogy ügyfeleiket további kapcsolattartókhöz utalják.

Egy belső értékelés kimutatta, hogy a kidolgozott rendszert annak használói igen hasznosnak tartják, és hogy igény lenne hasonló „a tréner/tanácsadó képzése” modulokra más kreatív alágazatok (fényképészet, újságírás, stb.) területén is. A tananyagokat a Napier Egyetem dolgozta ki, és tőlük rendelhetők meg.

Kreatív Növekedés Mozgó Irodák

A Spinderihallerne – Kultúra és Üzlet Központjának kísérleti projektje arra a kihívásra igyekezett választ adni, hogy sok kreatív vállalkozó nehéznek tartja a külföldi piacok megcélzását (azok mérete, a hálózatok hiánya és más okok miatt). A Kreatív Növekedés különböző résztvevő régióinak vállalkozói rövid időre elcserélték inkubátorházakban található irodáikat, amelynek során a résztvevő támogató szervezetek vezették és támogatták őket. Ez lehetőséget adott a vállalkozóknak arra, hogy új piaci lehetőségeket (és kihívásokat) tapasztaljanak meg első kézből, és hogy kiterjesszék nemzetközi hálózataikat. A projekt segítette a támogatást nyújtó szervezeteknek annak a megértésében, hogy hogyan működnek más inkubációs létesítmények, és a hozzájárult a kreatív növekedésre szakosodott inkubációs európai helyszínek feltérképezéséhez.

Asztúriai Kreatív Iroda

A kísérleti projektet a CEEI Asturias, az Asztúriában működő Európai Üzleti és Innovációs Központ vezette. A CEEI felismerte a kreatív iparágakra szakosodott támogató szervezetek iránti igényt a régióban, tekintettel arra, hogy a meglévő támogatási szervezetek nem értették a kreatív ágazat vállalkozásainak szükségleteit és/vagy nem szolgálták azokat

megfelelően annak ellenére, hogy ez az ágazat egyre nagyobb jelentőséggel bír a régió gazdaságában. A támogatási szükségletek feltérképezése, valamint értekezletek és workshopok szervezésével a kulturális és kreatív szektorok érintetteinek részvételével a CEEI növelte ezen kérdések ismertségét és hozzájárult az érintettek általi támogatottságot. A projekt egy modellt javasolt egy szakosodott Kreatív Irodára, és egy, az eredményeket érvényesítő műhelytalálkozót tartott a megvalósítás érdekében.

Ezen kísérleti projektek mindegyikének tapasztalatait a Kreatív Növekedés résztvevői szélesebb körében is megosztották, és az eredményeket tartalmazó anyagok/információk beszerezhetők az egyes projektek vezetőitől.

További általános ajánlások az EU részére

A projekt konzorciuma több általános ajánlást is megfogalmazott az EU döntéshozói számára, amelyek egy része a fenti kísérleti projektekből leszűrt tapasztalatokon alapul, és amelyeket részletesebben a 4. rész fejt majd ki:

- A meglévő üzleti támogatási rendszerek adaptálása a kreatív gazdaság körülményeire
- A kreatív iparágakra szakosodott hálózat a határokon átnyúló tevékenységű támogató irodákkal
- Annak biztosítása, hogy a kreatív iparágak prioritást élvező ágazat maradjanak 2013 után
- Kreatív kísérletezés ösztönzése új, rugalmas támogatási rendszerekkel
- Mobilitási rendszer létrehozása művészek és kreatív ágazatokban dolgozó szakemberek számára.

4. Következtetések és szakpolitikai ajánlások

„Kreatív politikai döntéshozatal, ami növekedésre serkenti Európa kreatív iparágait, valamint új erőt ad a versenyképességnek és innovációnak”

A projekt végéhez közeledve Európa éppen a gazdasági és szociális nehézségek újabb ciklusán megy keresztül. Míg az európai döntéshozók figyelmének középpontjában indokolt módon jelenleg a monetáris politika áll, addig az Európai Unió a következő évtizedre szóló növekedési stratégiája, az EU 2020 megvalósításának közepén tart. A kreativitásnak ezen stratégia középpontjába állítása életbevágóan fontos lesz Európa hosszú távú megújításához.

A Kreatív Iparágak Európai Szövetségének az Innovatív Unió⁴⁸ alapvető elemévé tételével az Európai Bizottság újra megerősíti elkötelezettségét Európa kreatív iparágainak jövője mellett. A MEDIA Program és a Kultúra Program potenciális integrálása egy „Kreatív Európa”⁴⁹ elnevezésű új programba ugyancsak ahhoz vezethet, hogy nagyobb mértékű lesz a közös alapú megközelítés a kreatív iparágak támogatásában az Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatóság részéről. A Bizottság felismeri tehát, hogy a kreativitás az intelligens, fenntartható és befogadó növekedés alapjait képezi, és megérti, hogy a művészet és kreatív szakemberek jelentős mértékben hozzá tudnak járulni a versenyképes és innovatív Unió jövőbeli fejlődéséhez. Az európai kulturális programról a globalizálódó világban⁵⁰ című közlemény, amely a kulturális kifejezési formák sokféleségéről szóló UNESCO-egyezmény⁵¹ nemzetközi elveit támogatja ugyancsak rávilágít arra, hogy egyensúlyra van szükség a piaci erők előmozdítása és a kulturális sokféleség védelme között Európa kulturális potenciáljának támogatása érdekében.

A Kreatív Növekedés EU részére adott szakpolitikai ajánlásai ezen alapvető elvek mindegyikére támaszkodnak, amelyek a Lisszaboni Szerződés⁵² egységes piac megteremtéséről szóló 26 (2) cikkében, valamint a kulturális sokféleségről szóló 167 (2) cikkében is megfogalmazásra kerültek. A konzorcium alábbi, 4.2. pontban foglalt ajánlásai azon főbb megfigyeléseken alapulnak, amelyek a projekt végrehajtása során merültek fel. A 4.3. pontban összefoglalást adunk az azon régiók számára megfogalmazott ajánlásokról, amelyek fejleszteni kívánják kulturális és kreatív iparaikat.

4.1. A Kreatív Növekedés megállapításai

Ha Európa meg akarja tartani globális versenyképességét és az innovációs versenyben többet akar nyújtani, mint Észak-Amerika és Ázsia, akkor globális szinten a kor kreativitási középpontja kell, hogy maradjon. Európa hosszú és nagyra tartott kultúrtörténettel rendelkezik, és az egész világról vonzza a tehetségeket, akiket inspirál kulturális sokszínűségünk, erős oktatási rendszereink, valamint viszonylag kohéziós és mobil

⁴⁸ i.m.

⁴⁹ i.m.

⁵⁰ COM (2007) 242 végleges. A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának (2007. május 10) az európai kulturális programról a globalizálódó világban.

⁵¹ Elérhető itt: unesdoc.unesco.org/images/0012/001271/127160m.pdf (August 2011)

⁵² Az Európai Unió működéséről szóló Szerződés, HL C 115., 2008.5.9.

társadalmaink. Ez jelentős értéket képvisel. Amennyiben az EU a továbbiakban is a globális trendek meghatározója kíván lenni a design, irodalom, film, média, zene, építészet, divat, játékok és digitális média területé – hogy csak egy néhányat említsünk, akkor művészeinek, kulturális intézményeinek és kreatív szakembereinek megfelelő promócióra és védelemre van szükségük.

Az innováció természete változik. A nyugati gazdaságokban – és a társadalomban általában – bekövetkezett „Kreatív Fordulat” növeli a kreatív készségek és kapacitások fontosságát. Az iparnak, valamint a döntéshozóknak is nagyobb hangsúlyt kell fektetniük a kreativitás előmozdítására az iskolákban, a felsőoktatásban, a kutatásban és az üzletben, amennyiben előnyöket kívánnak kovácsolni ezen változásból. A kreatív iparágak és a művészetek jelentős szerepet játszanak ebben az átmenetben és a társadalmat hajlamosabbá teszik a sikeres innovációra.

Ahogy a világ egyre mobilabbá és hálózatokkal átszöttebbé válik, **interdiszciplinárisabb megközelítésre és együttműködésre van szükség** a társadalom minden területén a jövő kihívásainak (gazdasági recesszió, éghajlatváltozás, demográfiai változások energiahatékonyság) kezelésére. Szükséges, hogy a kormányzásban, a közigazgatásban, az oktatásban, a kutatásban és az üzleti világban is felszámolják a „siló gondolkodást”. A kulturális és kreatív iparágakból a más ágazatokba tovagyűrűző hatások előmozdítása révén az innováció szabad utat nyerhet. Különösen igaz ez a digitális technológia és a kulturális alkotás közötti kapcsolatra, amelyben Európa lemaradásban van az USA és számos ázsiai ország mögött abban, hogy ezt a két különálló világot összekapcsolja a globálisan sikeres alkalmazások és márkák létrehozása érdekében.

A kreatív dinamikának erős helyi dimenziója van. Míg bizonyos kulturális és kreatív áruk az egész világot bejárják, a kreatív aktusok és kulturális fogyasztás gyakran egy bizonyos városra, régióra vagy országra korlátozottan jelennek meg. Hasonlóan ahhoz, hogy az innovációt gyakran decentralizált módon fejlesztik, a kreatív klasztereket is helyi és regionális kezdeményezések révén lehet leginkább támogatni. Az EU-nak ezért továbbra folytatnia kellene erős partnerségi viszonyát az uniós régiókkal és városokkal a kreatív növekedés előmozdítása érdekében.

A kreatív növekedéshez kreatívabb döntéshozatalra van szükség. A regionális, nemzeti és európai szintű döntéshozóknak kísérletezőbbnek kellene lennie és új támogatási eszközöket is ki kellene próbálniuk. Az innovációs pályákat gyakran nehéz előre jelezni a hálózatokkal átszöött és gyorsan fejlődő társadalmakban. Az innovációs politikának ezért sokkal "gyengédebb érintésű" megközelítéseket kellene alkalmaznia az innováció „noszogatására”, több erőfeszítést kellene fordítania annak mérésére, hogy miként kerül sor az innovációra, majd gyorsan terjesztenie kellene az eredményeket széles körben, hogy mindenki előnyt kovácsoljon abból.

A kreativitást és az alkotást, valamint az ezekben történő befektetést jutalmazni kell. Minthogy a digitális technológia jelentős hatással van a kulturális javak előállítására, disztribúciójára és fogyasztására, új üzleti modellek létrehozására és tiszteletben tartására van szükség, amelyek méltányos díjazást tesznek lehetővé. A szerzői és szomszédos jogok alapvető fontossággal bírnak a kreativitás és az alkotás piaci alapú rendszerében.

Az Innovatív Unió gerincét a kreatív kkv-k jelentik. Európa kreatív vállalkozásainak túlnyomó többsége kkv. Ezek a vállalkozások gyakran olyan ötletek, szolgáltatások és termékek előállítói, amelyeket aztán nagyobb vállalatok aknáznak ki. Mivel a legtöbb innováció és vállalkozási támogatási rendszer nem szolgálja ki a kkv-k igényeit, nagyobb erőfeszítések szükségesek a kreatív kkv-k és mikro-vállalkozások támogatására.

Elegendő bizonyíték áll rendelkezésünkre a kreativitás és a kulturális és kreatív iparágak jelentőségéről. Összpontosítsunk arra, hogyan lehet a legjobb támogatást biztosítani részükre. Bár természetesen szükséges az ágazat folyamatos fejlesztése, a kormányzatoknak és közigazgatási rendszereknek most arra kell összpontosítaniuk, hogy miként tudják leginkább támogatni a kreatív vállalkozásokat annak érdekében, hogy képessé tegyék őket olyan értékek létrehozására, amelyek a szélesebb társadalmat is szolgálják (munkahelyteremtés, cégek növekedése, átgyűrűző hatás más vállalkozásokra, stb.). Egyelőre keveset foglalkoznak az állami szakpolitikák és támogatási mechanizmusok fejlesztésével annak érdekében, hogy jobban szolgálják a kreatív növekedés ügyét.

4.2. Ajánlások az EU szakpolitikai döntéshozói számára

Kreatív döntéshozatalra van szükség ahhoz, hogy Európa kreatív iparágai növekedjenek és új erőre kapjon a versenyképesség és innováció. Az alábbiakban először felvázoljuk ezeket az ajánlásokat a projekt fő témái alapján, majd ezeket további ajánlásokkal egészítjük ki.

1. Nagyobb beruházások és beruházási készség elősegítése a kreatív iparban

- Az EU-nak támogatnia kellene az olyan közvetítőket, amelyek a beruházási készséget elősegítő programokat működtetnek a kreatív ágazat vállalkozásai és beruházók számára, és kapcsolatok építését igyekeznek támogatni közöttük. Ez vonatkozik az induló vállalkozások és az üzleti tervezés támogatására, valamint a tapasztalatok kicserélésére az ilyen támogatás nyújtása iránt érdeklődő regionális és helyi szervezetek között. Ezek támogatása a Versenyképességi és innovációs keretprogram (CIP), az Európai Szociális Alap (ESZA), az INTERREG program és az Élethosszig Tartó Tanulás (LLL) programok segítségével lehetséges.
- Az EU beruházásainak növelése a kreatív iparágakba. Az Európai Bizottságnak egy új Kreatív Iparágak Befektetési Alapot kellene létrehoznia (amelynek kockázati tőkét is kellene biztosítania), valamint szorosan együtt kellene működnie az Európai Beruházása Bankkal és az Európai Befektetési Alappal annak érdekében, hogy több erőforrást fordítsanak a kreatív iparágbeli beruházások és kockázati tőke alapok társfinanszírozására a nemzeti és regionális szinteken (az EU két beruházási eszköze, a JEREMIE és a JASMINE révén). Végezetül az európai intézményeknek meg kellene fontolnia, hogy a kreatív iparágakon teszteljék le az új mikrofinanszírozási és mikrohitel rendszerek fejlesztését és megvalósítását. A Progress Mikrofinanszírozási rendszernek nyitottabbnak kellene lennie a kreatívabb vállalkozások felé (25 000 EUR összeg alatti kölcsönök). A Kreatív Iparágak Európai Szövetségének a finanszírozási projekthez való hozzáférése kapcsán fontolóra kellene venni ezeket a javaslatokat.

- Garancia alapok és garancia rendszerek létrehozásának támogatása a kreatív iparágak számára: Hasonlóan az új MEDIA garancia alap működéséhez a filmszektor esetében, az Európai Bizottságnak fontolóra kellene vennie egy garanciaalap létrehozását a teljes kulturális és kreatív iparágak összességére nézve az ágazatba való beruházások kockázatainak csökkentésére és fedezetére. Az Európai Bizottságnak ugyancsak elő kellene mozdítania ilyen alapoknak a tagállamokban és a régiókban való létrehozását, valamint meg kellene vizsgálnia, hogy a meglévő garancia alapok, amelyek jelenleg még nem céloznak meg kulturális és kreatív iparágakat miképpen módosíthatnák szabályzataikat annak érdekében, hogy ez lehetségessé váljon.
- Beruházó-barát keretfeltételek létrehozása. Ez egyfelől magába foglalná egy olyan stabil szabályozói keret létrehozását és fenntartását, amely jutalmazza a kreatív iparágakba való beruházásokat (a szerzői jog betartásáról szóló irányelv reformja, adókedvezmények a kreatív iparági beruházásoknak a Versenypolitikai Főigazgatóságon keresztül, kedvező HÉA-rendszer bevezetése kulturális iparágak számára, stb.). Másfelől azzal járna, hogy az EU pozitívan ítéli meg és támogatja a kreatív iparágakat, mint magas növekedésű ágazatot, és ezáltal azt az üzenetet kommunikálja a beruházók felé, hogy a kulturális és kreatív iparágakat fontos vállalkozásoknak tekintik Európában.

*2. A kreatív iparágakra szakosodott **inkubátorok** és kapcsolódó szolgáltatások támogatása és segítése*

- Ahogyan egyre több kreatív inkubátor, közösségi iroda és innovációs műhely jelenik meg Európa-szerte, és növekszik a független kreatív szakemberek aránya ezeken a helyeken, egyre nagyobb szükség van annak jobb megértésére, hogy ezek a helyek és kapcsolódó szolgáltatásaik hogyan működnek és miképpen lehet azokat jobban támogatni. Az Európai Bizottság Vállalkozáspolitikai és Ipari Főigazgatóságának egy tanulmányt kellene megrendelnie az inkubátorok, közösségi irodák és innovációs műhelyek, valamint a kapcsolódó szakpolitikai támogatási eszközök fontosságát illetően.
- Egy FP7/FP8 projekt részeként szükséges lenne a Kreatív Növekedés projekt által az inkubátorokra vonatkozóan kidolgozott kulcs teljesítmény mutatókat tovább értékelni, fejleszteni és tesztelni. Egy ilyen projektnek meg kellene vizsgálnia azokat a legjobb gyakorlatokat és tudást, amelyet ezen helyszínek páneurópai szinten ki tudnának cserélni egymással. Ebben az összefüggésben hasznos lenne egy Kiválósági Hálózati projekt (NoE – egy speciális projektforma az FP7 keretprogramon belül) létrehozása.
- A regionális projektek, amelyek a strukturális alapokból (ERFA/ESZA) részesülnek támogatásban inkubációs vagy közösségi munkavégzési helyszínek létrehozására azt a feladatot is kellene kapniuk, hogy egy tervet dolgozzanak ki a támogatási szolgáltatásokra, amelyeket a potenciális ügyfeleknek/bérlőknek nyújtanak. Egy interregionális együttműködési projekt, amely kifejezetten az ilyen helyszínekre és a

kapcsolódó helyi politikai döntéshozatalra fókuszál, szintén képes lehet a megfelelő iránymutatások kidolgozására.

- A fentiekén túlmenően a Bizottság – esetleg az Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatóság – megvizsgálhatná annak a lehetőségét, hogy az inkubátorok egy nemzetközi hálózatát hozzák létre, amely hasonló lenne, mint az Európai Kreatív Vállalkozások Hálózata⁵³.

3. Az **oktatás, kutatás és ipar kapcsolatainak elősegítése (Triple Helix megközelítés)**

- Az innováció elősegítése a kreatív iparágakban, csakúgy, mint máshol a kreatív ágazat vállalkozásai, az oktatási és kutatási szektor közötti nagyobb mértékű együttműködés ösztönzésével. Hasonlóképpen más területekhez, a kutatás is egyre inkább együttműködésen alapulóvá és a tervezés útján irányítottá válik. A kreatív kkv-k különböző kutatási tevékenységekbe való beintegrálása útján az eredmények piacorientáltabbá válhatnak. Ugyanakkor sok kreatív ágazatbeli vállalkozásnak van szüksége a kutatói közösség szakértelmére a termékek előállítására és disztribúciójára új modelljeinek kidolgozásához. Az EU szintjén a következő kutatási keretprogramnak figyelembe kellene vennie és a kreativitás előmozdítására egy külön területet kellene létrehozni. Hasonlóképpen, egy kvóta létrehozását kellene fontolóra venni a kreatív kkv-knek a kutatási program IKT-szegmensébe való integrálására – a „Hálózati Elektronikus Média” kategória már jó ideje az a terület, ahol kevés kreatív tartalmú vállalkozás vesz részt, de amelynek jelentős potenciálja van arra, hogy új üzleti modellekkel és technológiákkal kísérletezzen a kreatív tartalommal kapcsolatosan.
- A kulturális és kreatív iparágakban érintett hallgatók és szakemberek számára támogatást kellene nyújtani üzleti készségeik fejlesztéséhez. Ezen túlmenően a kreatív szakmákkal kapcsolatos felsőoktatási képzéseknek is munkaorientáltabbnak kellene lenni. Ez elérhető azáltal, hogy több kreatív iparágbeli szakmabelit vonnak be a tantervekbe (vendégelőadók, stb.), valamint azzal, hogy támogatják vállalkozási kurzusok és a kreatív területek közötti együttműködéseket. Az EU szintjén az ilyen kísérleteket csak részben lehet támogatni, tekintettel arra, hogy a felsőoktatás a tagállamok felelőssége marad; erre olyan erőforrások vehetők igénybe, mint az INTERREG (azaz a kísérleti mesterkurzusok kidolgozása, a különböző határokon átnyúló HEI kezdeményezések, stb.), az FP7 vagy az ESZA.
- Végül, de nem utolsósorban az EU-nak támogatnia kellene a kutatói közösség és a kulturális és kreatív ágazatok között az általános ismeretek cseréjét. Figyelemfelkeltő kampányok segítségével EU-szinten és szakosodott kapcsolatépítő rendezvények révén helyi szinten a kutató intézmények számára bemutatható lenne a kreatív vállalkozásokkal való nagyobb szintű együttműködésekben rejlő lehetőségek, csakúgy mint fordítva.

4. A kreatív szektor vállalatai és szakértői **hálózatépítési kapacitásának támogatása**

---

⁵³ <http://ecbnetwork.eu/>

- A Kreatív Iparágak Európai Szövetségének részeként a Vállalkozáspolitikai és Ipari Főigazgatóság egy kreatív klaszter kísérleti kezdeményezést indít, amely megvizsgálja, hogy a klaszterfejlesztési stratégiákat miként szükséges a kreatív vállalkozások szükségleteihez igazítani. Ebben az összefüggésben fontos, hogy a Bizottság egy emberközpontú megközelítést is támogasson a projekt részeként. Szükséges lenne megvizsgálni, hogy a kreatív emberek másfajta támogatást igényelnek-e a hálózatépítés területén. A Bizottság bizonyos mértékben támaszkodhatna e tekintetben a Kreatív Növekedés megállapításaira, amelyek a 4. tematikus munkacsoport jelentésében kerültek részletesebben megfogalmazásra.
- Kutatási projektek kezdeményezése a kreatív iparágak hálózatépítési követelményei és jellemzői vonatkozásában, összehasonlításban más iparágakkal, annak megértésére, hogy a széttöredezett üzleti szektor miként tud jobban működni a határokon átnyúlva és/vagy közös megközelítésben, növelve hálózatépítési kapacitásaikat. EU-szinten FP7-es Kiválósági Hálózatot kellene létrehozni a kreatív iparágakra vonatkozóan, amelye szintén megvizsgálhatná ezt a kérdést.
- Szükséges beruházni a hálózati infrastruktúrába és a kreatív ökoszisztéma különböző érintett feleinek összekapcsolásához szükséges egyéb tényezőkhöz. Ehhez egyfelől az szükséges, hogy az EU folytassa erőfeszítéseit a szélessávú internet bevezetését és a különféle online szolgáltatások elterjesztését illetően, amint azt a Digitális Menetrend Európa számára⁵⁴ című dokumentum rögzíti. Szükséges ehhez a kreatív iparágak képviselő számára találkozásokra és hálózatépítésre alkalmas helyszínekbe való beruházás is a strukturális alapok igénybevételével. Másfelől támogatást kellene nyújtani a közvetítőknek a kreatív iparágak érintettei közötti hálózatépítés előmozdításában, és ennek kapcsolódó költségeit részben az EU-n keresztül kellene finanszírozni (INTERREG, ESZA, stb.)
- Végül a határokon átnyúló, interregionális együttműködésre van szükség a tapasztalatok kicserélése érdekében arról, hogy miként lehetne folytatni a kreatív iparágak jobb növekedésének és fejlődésének támogatását. Európa mintegy 350 régiójából csak néhányan részesültek eddig a Kreatív Növekedéshez hasonló projektek előnyeiből. A strukturális alapokból való finanszírozás új időszakában ezért továbbra is beruházásokat kell tenni a hasonló hálózatépítő és tapasztalatcseréket lehetővé tevő projektekbe.

5. A meglévő üzleti támogatási tervek adaptálása a kreatív gazdaság valós körülményeihez

- A kreatív készségeknek és kapacitásoknak egyre nagyobb a jelentősége a sokféle iparágban, ám a hagyományos üzleti támogatási és tanácsadási rendszerek, amelyeket számos állami szervezet és más közvetítők működtetnek az EU-ban és annak régióiban gyakran csak a hagyományos „tégla és habarcs” típusú üzleti gyakorlatokra fókuszál. A kreatív iparágakra szakosodott támogatási programok indítása mellett – amint azt a fentiekben is kifejtettük – az Európai Uniónak egy olyan

---

⁵⁴ A Digitális Menetrend 42. fellépése. Ld.: http://ec.europa.eu/information_society/digital-agenda/index_en.htm (2011. augusztus)

innovációs programot is be kellene indítania, melynek célja, hogy megújítson számos, ma létező általános üzleti támogatási szolgáltatást. Azáltal, hogy műhelymegbeszéléseket tartanak ezen szervezetek számára, valamint képzési és tanácsadási anyagokat kínálnak nekik, az EU segítheti ügyfelek kreatív kapacitásainak növelését is. A számos kísérleti projekt tartalma és formája, amelyet a kreativitásra fókuszáló INTERREG projekt kidolgozott megfelelő kezdeti inspirációval szolgálhat ehhez. Mi több, az INTERREG titkárságoknak érdemes lenne az összes, a kreatív iparágakkal kapcsolatos projekteredményt összegyűjteni egy virtuális helyen és azt a nyilvánosság számára elérhetővé tenni.

6. Hálózatoknak szentelt kreatív iparágakat támogató irodák határok nélkül

- Hasonlóan az Emilia Romagna régióban található Aster városához, számos olyan régió és város van, ahol az elmúlt évek során szakosodott és specializálódott támogató irodákat hoztak létre a helyi kulturális és kreatív iparágak fejlődésének megerősítésére. A Nyílt Napok kezdeményezés részeként Brüsszelben vagy a következő kulturális szektor konferencia részeként, amelyet általában az EU soros elnöki tisztjét betöltő ország szervez meg kellene kísérteni létrehozni ezen szakosodott kreatív iparágakra szakosodott támogató irodák hálózatát. A hálózat Hasonlóan az Emilia Romagna régióban található Aster városához, számos olyan régió és város van, ahol az elmúlt évek során szakosodott és specializálódott támogató irodákat hoztak létre a helyi kulturális és kreatív iparágak fejlődésének megerősítésére.

7. Annak biztosítása, hogy a kreatív iparágak 2013 után elsőbbséget élvező ágazat maradjanak

- A Kreatív Iparágak Európai Szövetségének a Vállalkozáspolitikai és Ipari Főigazgatóság – egy olyan Főigazgatóság, amelynek napirendjén korábban nem szerepeltek a kulturális és kreatív iparágak – által történő létrehozásának kezdeti sikereit követően a Bizottságnak mindent meg kell tennie annak érdekében, hogy a kreatív iparágak szektora elsőbbséget élvező ágazat maradjon 2013-at követően is. Ennek érdekében formális munkacsoportot kellene létrehozni az Oktatásügyi és Kulturális, a Vállalkozáspolitikai és Ipari, az Információs Társadalom és Média, valamint a Regionális Politikai Főigazgatóságok és más érintett felek között. Ennek a csoportnak a feladata kellene legyen, hogy a kreatív iparágak szempontjából releváns szakpolitikákat érvényesítse a Bizottság munkája során. Az EU kutatási szakpolitikájának mint uniós regionális politikának a reformja prioritás kellene legyen. Ezen túlmenően a csoportnak azt is biztosítani kellene, hogy a kulturális és kreatív iparágak értekeit és szükségleteit figyelembe veszik az EU 2020 és annak legfontosabb kezdeményezései, a Digitális Menetrend és az Innovatív Unió lépéseiben.

8. Új, flexibilis támogatási tervekkel való kreatív kísérletezések ösztönzése

- Az Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatóság jövőbeli Kreatív Európa programja, valamint a jövőben megvalósítandó kutatási és innovációs programok forrásainak

egy részét el kellene különíteni a kreatív együttműködések ösztönzésére és az előre nem kalkulálható kísérleti projektek támogatására. A fókuszban olyan projektek támogatásának kellene lenni, amelyek egy kreatív üzleti koncepciókat igyekeznek alátámasztani. A projektek értékelését kötelezővé kellene tenni, az eredményeket pedig mindenki számára hozzáférhetővé⁵⁵.

9. Mobilitási program létrehozása művészek és a kulturális és kreatív iparágak szakemberei részére

- Mivel Európa kreatív iparágai fregmentáltak, valamint számos kreatív vállalkozás nyerne azzal, ha termékeit és szolgáltatásait más régiókban és országokban is kínálni tudná, a Bizottságnak mérlegelnie kellene egy mobilitási program létrehozását művészek és a kulturális és kreatív iparágak szakemberei számára. Egy ilyen rendszer lehetővé tenni a kreatív szakemberek számára, hogy egy bizonyos időtartamig egy másik tagállamban működjenek. A rendszer fedezhetné utazási és megélhetési költségeiket, és együttműködhetne különböző kulturális és kreatív intézményekkel, amelyek szintén támogatást nyújthatnának egy ilyen program részére. Fontos, hogy nem csak a már jól megalapozott kulturális intézmények tudnának partnerségi szerepet játszani ebben. Az olyan kreatív szakemberek, akik egy külföldi közösségi munkavégzési vagy inkubációs helyszínen kívánnak dolgozni – és következésképpen maguk a helyszínek is – ugyancsak céltöltőjé lehetnének egy ilyen programnak.

4.3. Javaslatok a KKI fejlesztésére az EU régiókban és városaiban

Kívül esik ezen jelentés terjedelmén, hogy részletes javaslatokat adjon azt illetően, hogy mit lehetne tenni regionális és helyi szinteken a kulturális és kreatív iparágak jobb támogatása érdekében Európában. A helyzet minden városban és régióban más és más, és nem létezik egy olyan egységes módszer, amely a különböző régiókban működő KKI-kban rejlő potenciált ki tudná aknázni⁵⁶.

Mindazonáltal a projektpartnerek úgy vélik, hogy a Kreatív Növekedés projekt során tett bizonyos megfigyelések érdekesek lehetnek más regionális és helyi érintettek számára is. Ezeket az alábbiakban röviden összefoglaljuk.

A. A KKI-t érintő regionális/helyi stratégia a helyi adottságokhoz igazodjon, és valós tényeken alapuljon

- Minden városnak és régióknak megvannak a saját fejlesztési szükségletei és a kulturális és kreatív iparágakkal kapcsolatos sajátos profilja. Bár a KKI-k gazdasági

---

⁵⁵ Amint korábban már említésre került a NESTA kísérleti stratégiája inspirációként szolgálhat ebben a kontextusban: www.nesta.org.uk.

⁵⁶ Általában véve a KKI-fejlesztés iránt érdeklődő régióknak és városoknak érdemes az alábbiakat megvizsgálni: 1. Az kultúrának a regionális fejlődéshez való hozzájárulásáról szóló EK-tanulmány: <http://ow.ly/6hxDd>. 2. A különféle városok és régiók válaszai az EK-nak a kulturális és kreatív iparágakról szóló Zöld Könyvéren inspirációként hathat a gyakorlati támogató projekteket illetően: <http://ow.ly/6hxKn>. 3. A nemrégiben létrehozott Kreatív Iparágak Európai Szövetsége vizsgálja az új, innovatív támogatási rendszereket a KKI-k számára: <http://ow.ly/6hxPP>

hozzájárulásának statisztikai elemzése nem mindig szükséges egy kezdeményezés beindításához, mindenképpen fontos megérteni az egyes régiókban található KKI-k konkrét szükségleteit és lehetőségeit. Egy ilyen kontextusban elvégzett kutatási projekt jó kiindulásként szolgál, és biztosítani tudja mindazon bizonyítékokat, amelyek szükségesek lehetnek a döntéshozók, a média és a társadalom meggyőzéséhez.

Ezt kell kövesse egy KKI fejlesztési terv létrehozása, amelyet magukévá kell tenniük a helyi adminisztratív szervezeteknek, és amely tartalmazza, hogy ki mit csinál, mikor és milyen erőforrások igénybevételével.

B. Ösztönözni kell a részvételt és az érintettek részéről érkező támogatást

- A regionális/helyi fejlesztési testületek és kormányzati szervezetek már a korai szakaszban be kell vonnia a kreatív iparágak különböző érintetteit a tervezési folyamatba. Ez lehetséges például egy irányítóbizottság létrehozásával, amely a kreatív ágazat vállalkozásainak, kulturális intézményeknek és az akadémiai világnak a képviselőiből állhat. Egy ilyen irányítóbizottsággal való konzultáció a teljes folyamat során segíti a kormányzati szervezetet és más közvetítőket abban, hogy az általuk kidolgozott megoldások megfeleljenek az ágazat igényeinek.

C. Elő kell segíteni az interdiszciplináris döntéshozatalt

- A kulturális és kreatív iparágak fejlesztéséért felelős köztisztületnek biztosítani kell, hogy a kutatás- és oktatáspolitikai, KKV-támogatás, városi vagy vidékfejlesztési és innovációs politika - hogy csak néhányat említsünk - különböző területeiről érkező kollégák megfelelő tájékoztatást kapjanak és bevonásra kerüljenek a kreatív iparágak stratégiájának kidolgozását illetően. Ez biztosítja, hogy az ágazat valóban megkapja azt a támogatást, amire szüksége van a megfelelő működéshez.

D. A siker kulcsai a megfelelő kommunikáció és vezetés

- Egy kreatív iparági stratégia megvalósítását egy közérthető kommunikációs kampánynak kell kísérnie, amely megkísérli illusztrálni a döntéshozók, az üzleti világ és a nagyközönség számára, hogy miért fontosak a kreatív iparágak. Ezen túlmenően szükséges a közszféra és a kormányzat kulcsfontosságú döntéshozóinak támogatása a stratégia valóban hatékony megvalósításához.

E. Ne feledkezzünk el a művészeti és kulturális intézményekről

- A közpénzekből finanszírozott kulturális tevékenységek és intézmények legalább annyira fontos részei egy város vagy régió ökoszisztémájának, mint a kreatív vállalkozások. Egy átfogó kulturális és kreatív iparági stratégia kidolgozásához ezen területek képviselőit is meg kell szólítani és tekintetbe kell venni.

F. Szükség van tárgyi és szellemi beruházásokra a KKI-t érintő fejlesztések elindításához

- Az épületekbe, technikai infrastruktúrába és felszerelésekbe tett beruházások gyakran szükségesek azon alap megteremtéséhez, amelyen egy kreatív alágazat felvirágozhat. Azonban az olyan, nem tárgyi jellegű beruházások, mint az oktatásba, továbbképzésbe, tudatformálásba és hálózatépítésbe tett befektetések (hogy csak néhányat említsünk) legalább olyan fontosak. A stratégiai kulturális és kreatív iparágakba tett beruházások figyelembe veszik mindkét oldalt.

G. Csatlakozni kell nemzeti és nemzetközi kezdeményezésekhez

- A helyi vállalkozások piacai kiterjeszthetők más közvetítő intézményekkel való, határokon és adminisztratív szinteken átnyúló együttműködések révén. Ezen túlmenően a helyi érintettek meggyőzése is könnyebb lesz, ha a kezdeményezéseket a nemzeti és európai szinthez, valamint a más régiókban és a világ egyéb tájain tapasztaltakhoz mérjük. A kulturális és kreatív iparágakra való összpontosítás nem csupán a mi régióinkban történik. Érdeemes tanulni és inspirációt szerezni abból, ami máshol történik.

H. A támogatási rendszerben elő kell segíteni a rugalmasságot és a nyitottságot

- Ha sikerült meggyőzni a kollégákat az innovációs és a vállalkozáspolitikai területein arról, hogy a kulturális és kreatív ágazatoknak prioritást kell biztosítani, akkor kezdődik még az igazi feladat. Fontos, hogy a meglévő finanszírozási programok, amelyek eddig még nem nyújtottak támogatást a kulturális ágazat vállalkozásainak nyissanak az KKI felé. Ezen túlmenően új, kevésbé beavatkozó és kísérleti támogatási mechanizmusokra van szükség, mint amilyenek a „kreativitás utalványok”.

FÜGGELÉKEK

- A Kreatív Növekedés Feltérképezése – letölthető a www.creative-growth.eu címről.
- A Kreatív Növekedés tematikus munkacsoportok jelentései – letölthető a www.creative-growth.eu címről.
- A Kreatív Növekedés kísérleti projektjei – letölthető a www.creative-growth.eu címről.